РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА“
„LIBERTY“
виходить три рази на тиждень
ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ
видае
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ“
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA“.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA“
(„LIBERTY“)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — “SVOBODA” — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 13-го ЛИПНЯ 1920. ЧИСЛО 84. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, JULY 13, 1920. No. 84.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

ДОМАҐАЮТЬСЯ ПОЛЕКШІ ДЛЯ ДЕБСА.

Просять о перенесенне його до „фронтової келії“.

ДЕТРОЙТ, 10. липня. — Соціялістична партія в Детройт, Міч. обдумує плян акції, якої цілию є перенесенне Евгена В. Дебса, соціялістичного кандидата на президента Злучених Держав, до „фронтової келії“.

Евген В. Дебс відсиджує під теперішню хвилю кару за переступленне „права еспіонаіж“.

ПОЛЬСЬКІ БАНДИТИ ВБИЛИ ДВОХ АМЕРИКАНЦІВ.

Згадані Американці займались гуманітарними справами.

ВАРШАВА, 10. липня. — Депеша зі Львова звідомляє, що польські бандити вбили коло Каменця Подільського двох нюйорських жидів, а то Проф. Ізраіля Фрідлендера і Дра. Кантора, рабіна независимої церкви. Згадані занималися роздаванием жертв поміж бідних жидів. Фонди сеї допомоги були зібрані між американськими жидами. Покійні мали позволенне на виїзд від американського правительства.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ЗОЛОТО ПОЇДЕ ДО КАНАДИ.

Мартенс поробив з канадійськими купцями великі контракти.

НЮ ЙОРК, 12. липня.—Мартенс, совітський непризнаний амбасадор до Америки дістав від совітської амбасади в Лондоні депешу, в якій говориться, що вскорі совітське правительство перешле до Канади 10 мілiонів долярів в золоті в цїли покриття контрактів на закупно товарів для Росії.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

ГОТОВЛЯТЬ ПЛЯН МИРА З БОЛЬШЕВИКАМИ.

Політика Америки зглядом совітської Росії застрашує держави антанти.

СПА, БЕЛҐІЯ, 10 липня. — Зворот американської політики зглядом совітської Росії як зненсенне бльокади та навязуванне торговельних зносин, як рівнож постійні успіхи большевицької армії, вплинули на держави антанти до того степеня, що всі вони про ніщо більше й не думають як про средства, якимиби запобігти лихови, яке будьщобудь представляєсь для нас страшнійшим, як пруський мілітаризм.

Нині рано відбулась ту важна дискусія над польсько-російською квестією. Майже всі премієри держави антанти згодились на пропозиції Великої Британії, а яку рівнож приняв Чічерін, большевицький міністер заграничних справ. Чи пропозиція та допровадить до мира, буде богато залежати від того чи большевики згодяться опустити всі неросійські території.

З огляду на таку зміну ситуації, антанта, зглядно Велика Британія і Франція будуть змушені розпочати знова переговори з совітською Росією.

Нема найменшого сумніву, що політика Америки здивувала держави антанти, але з другої сторони Велика Британія змiцнила тим свое становище. Британський премієр Льойд Джордж вже навіть заявив, що тільки одна Франція на боці, бо Італія і Белґія давно вже заявились за становищем Великої Британії.

ПОЛЬЩА НЕ МОЖЕ ЧИСЛИТИ НА ПОМІЧ АНТАНТИ.

З того скористають тільки большевики.

СПА, БЕЛҐІЯ, 10. липня. — Поміч Польщі зі сторони антанти є зовсім виключена. Британія відказується посилати Польщі військову поміч а Франція знова має звязані руки угодою з Росією, на основі якої французьких полонених випущено на волю. З Москви подають інформації, що Франція зобовязалась не давати помочи ніякій державі, яка воюватиме з совітською Росією, затим не може навіть Польщі посилати амуніції. Таким чином Польщі не остаєсь нічого, як грати політику „давай і бери“ а все розуміється опиняється в руках большевиків.

КРАСІН ПОВЕРТАЄ ДО ЛОНДОНУ.

Велика Британія подає услівя торговлі з Росією.

ЛОНДОН, 10. липня. — Бездротна депеша з Москви доносить, що Красін, большевицький міністер торговлі і промислу вскорі прибуде знова до Лондону.

Тасама депеша подає деякі услівя відновлення торговлі, які Велика Британія запропонувала а совітська Росія приняла:

Британське і совітське правительства годяться взаїмно здержатися від всякої ворожої пропаґанди; особливо совітське правительство заперестане свою акцію серед народів, які находяться під британською владою.

Британські горожане в Росії і російські горожане в Великій Британії можуть повернути домів.

Совітське правительство засадничо годиться звернути британським горожанам майно, яке вони потратили в Росії як рівнож винагородити деякі індивідуа за услуги віддані Росії.

Велика Британія годиться на торговлю з Росією на взаїмній засаді, значить „хліб за хліб“ однак задержує собі право протестовання проти урядового посередника визначеного російським правительством.

ПОЛЯКИ ЗБИРАЮТЬ ОСТАНКИ СВОЇХ СИЛ.

Хотять еще раз опертись большевикам на давнім російсько-німецькій боевій лінії.

ВАРШАВА, 9. липня.— Польське воєнне бюро звідомляє, що польська боєва лінія постійно відступається і боротьби нема нігде з винятком на задній сторожі. Поляки відступаються дуже примірно і порядно, після уложеного з гори пляну. (Се поляки дуже добре вміють, нема їм що закидати. В утечі вони герої. Поляк все „мудрий з заду“).

Польсько-большевицька лінія щораз близше підходить до давної російсько-німецької боевої лінії. Лінія ся переходить через Барановичі, Оґінський канал, ріку Стир і доходить аж до Серету в Галичині.

Телеґрама звідомляє рівнож, що війська польські випорожнюють Мінськ, який є загрожений з півночи і Сходу. Украінці (Петлюрівці) Готовляться держати Каменець Подільський, щоб тим чином могли лекше охоронити Львів і польське праве крило, на яке щораз сильнійше натискае ґенерал Буденний.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАНЯЛИ МИНСЬК.

ЛОНДОН, 11. липня. — Кружить вістка, що большевики в своїм наступі на Польщу, заняли Минськ. Вістка ся походить з Ковна, з Литви і звідси переслано її до Копенгаґи а дальше до Лондону. Покищо нема ніякого урядового потвердження сеї вістки.

ПОЛЯКИ ВТІКЛИ З БЕРЕСТЯ ЛИТОВСЬКОГО.

Ґрабський просив антанту о німецьку амуніцію.

ПАРИЖ, 10. липня. — Польські війська опускають міста Берестє Литовське, Вильно, і Пинськ, позаяк російські большевицькі війська щораз сильнійше на них напирають. Так доносить польська телеґрама до французького часопису „Ль'Інформасіон“.

Инший французький часопис доносить, що антантські премієри Мілеранд і Ллойд Джордж відказались передати Польщі німецьку амуніцію, яка після версальського мира має бути знищена. (Коли Поляк в біді, то не зважає на ніяку мораль; звичайно як злочинник).

Берестя Литовське лежить яких 120 миль на схід від Варшави і є сильно уфортифікованим містом. Воно лежить над сплавною рікою Буґом і є дуже важним зелізничим осередком. Пинськ лежить над рікою Припетію, приблизно 95 миль на схід ві Берестя Литовського. Вильно є столицею Литви і лежить майже 225 миль на північний схід від Варшави.

ЧЕРВОНІ ВІЙСЬКА ДАЛЬЩЕ НАСТУПАЮТЬ.

Чехи відказуються помагати Польщі.

ВАРШАВА, 11. липня.—Згідно з польським комунікатом, виданим нині, червоні російські війська заняли Смолевичі і Сарни і боротьба продовжається дальше коло Минська. Польські війська, подає комунікат, відступають на полудне від Припети і на цілім Поділю. Коло Яніни, над Припетію большевицькі атаки зістали відбиті.

Антантські представителі в Спа тепер дискутують над польською ситуацію. Поляки просили і дальше просять о моральну і матеріяльну поміч. Англія не може нічого зробити, бо робітники відказались ладувати амуніцію до Польщі а Чехи знова гнівні на Польщу за тешенське непорозумінне і також не хотять помагати.

Вже від довшого часу було загальне переконаннє, що єсли Польща не дістане помочи, головно амуніції, то мусить улягти большевицькому наступови. Що до людий, то Польща каже, що має їх подостатком. В протягу останних кількох днів удалось їй змобілізувати близько 300 тисяч мущин і женщин.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ЖАДАЄ ПЕРЕМИРЯ МІЖ РОСІЄЮ И ПОЛЬЩЕЮ.

Уважає се за услівє дальших торговельних переговорів.

ПАРИЖ, 11. липня. — Зі Спа, З Бельґії, звідомляють, що премієр Льойд Джордж поінформував Чічеріна, большевицького міністра заграничних справ, що першим услівєм продовжування торговельних переговорів є завішеннє оружа між Росією а Польщею. Вправді говорив він се в своїм власнім імени, однак є певність, що порозумівся передше з Фанцією, Італією, Японією і другими державами антанти.

Ходить поголоска, що Французи радять Ллойдови Джорджови, щоби зірвав з большевиками всякі зносини, коли вони відкажуться заключити з Польщею перемире.

МАДЯРИ ТАКОЖ БОЯТЬСЯ НАСТУПУ БОЛЬШЕВИКІВ

Мадярські війська готові до боротьби.

БУДАПЕШТ, 10. липня. — Мадяри слідять дуже обережно за поступом акції большевиків на польськім фронті. Найбільше обавляються вони щоби большевики не получились з Німцями. Війська мадярські чуються досить сильними відбити всякі большевицькі атаки. З одної сторони вони побоюються щоби большевики не вдарили на них з поза Карпат, але з другої сторони вони раді тому, бо сподіються дістати з поворотом Словакію.

НАНЗЕН В МОСКВІ.

Стараеться визволити всіх чужинців з Росії.

МОСКВА, 9. липня. — Др. Фрітіоф Нанзен приїхав сюди щоби вистаратись у совітського правительства о визволенне всіх чужинців задержаних в Росії з ріжних причин. Хотяй він репрезентує Лігу Націй, його уважають яко приватного горожанина. Нині буде мати Нанзен першу конференцію з Чічеріном, большевицьким міністром заграничних справ. На просьбу американського правительства, Др. Нанзен вистарається рівнож, щоби звільнено американських горожан з Росії.

Др. Нанзен прихильно відноситься до відновлення торговлі між совітською Росією а иншими державами світа. Між иншим звідомляє він що вскорі Красін приїде до Лондону.

ГРЕКИ БЮТЬСЬ З ІТАЛІЙЦЯМИ.

Італійці потайки помагають Туркам.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 10. — Грецькі і італійські війська вдарили на себе коло Назіля, 25 миль на північний схід від Айдіна на італійській території. Греки кажуть, що вони є оправдані, позаяк переслідуючи турецькі національні війська, мають право посунутись і на італійську територію. Італійці знова стоять при тім, що вони мають право боронити своеї території перед всякими чужим наступом.

Настрій між італійськими і грецькими урядниками є дуже острий. Греки обвиновачують Італійців, що ті всякими способами помагають Кемалови Паші, провідникови турецьких національних військ.

БРИТІЙЦІ ПРОДАЮТЬ НІМЦЯМ КОРАБЛІ.

Має бути вивішений невтральний прапор.

БЕРЛІН, 11. липня. — Гамбурський кореспондент звідомляє, що британські купці запропонували Німцям закупно кораблів, які дістались Англії яко відшкодованне від Німців. Закупно перепроваджує німецька леґація в Лондоні. Кораблі будуть віддані Німцям на пятилітний кредит.

Німці спротивились тому, щоби на тих кораблях був вивішений британський прапор, тому запропоновано невтральний прапор.

АНТАНТА ХОЧЕ БОРОНИТИ ПОЛЬЩУ.

Позволює держати большевикам всі краї звинятком етноґрафічної Польщі.

ЛОНДОН, 11. липня. — Депеша до англійського часопису „Ді Дейлі Нюс“ зі Спа, доносить, що вислано до совітського правительства ноту, в якій проситься большевиків, щоби заключили перемирє з Польщею на таких услівях, що Польща забере всі свої війська поза етноґрафічні границі своеї держави.

Дальше в ноті говориться, що зараз по завішенню оружа має відбутись мирова конфеденція всіх народів, які повстали на руїнах бувшої Росії. Єслиби совітська Росія не хотіла приняти такої пропозиції, тоді антанта з всею силою піде боронити Польщу.

КРАСІН ЗАБОРОНЯЄ КУПУВАТИ В АМЕРИЦІ.

Каже трохи підождати.

МОСКВА, 10. липня. — Зараз по своїм повороті з Лондону, Красін поінформував бюро заграничної торговлі, щоби нічого не купувати у американських купців, хіба що американський уряд знесе високу оплату від посилок до Росії. Рівнож не можуть американські купці торгувати при посередництві анґлійських купців.

Міністерство заграничних справ в Вашінґтоні минувшого тижня знесло всякі ограничення що відносять до торговлі з совітською Босією. Виключене є тільки пересиланне матеріялів, які можна зараз уживати до воєнних цілий.

РІЖНІ ВІСТИ.

Спис населення у Львові,

Ґазета Падеревського „Ржечпосполіта“ у львівському виданню пише, що на основі останнього спису людности, який заряджено (певно в польськім маґістраті) перед кількома тижнями має Львів 133.335 мешканців. З того нараховано римо-католиків: 27.357 мущин і 43.525 жінок — разом 70.882; греко-католиків 6.559 мущин, 10.151 жінок — разом аж 16.710; Жидів 20.751 мущин і 23.354 жінок — разом 44.105; инших 775 мущин і 863 жінок — разом 1.638. Усіх мущин загалом нараховано 55.442, жінок 77.803 — разом 133.335. На чию користь переведено такий „спис“ — не тяжко догадатись.

Нечуване надужитте.

Пишуть з Тернопільщини: В селі **Баворові коло Тернополя** відбувалося дня 13. мая якесь польське віче. На сю параду вигнано з усіх поблизких сіл коло 40 підвод, очевидно, безплатно і везено на них панків із зелізниці на віче, а вечером назад їх відвожено. Крім того реквіровано для тих панків хліб, яйця, молоко й сметану— а за те ганьблено людий. Селяни дуже обурені з того приводу.

Соціялізм основою будови держави.

Президент чехословацької републики Масарик в статті, яку помістив у відновленій часописі „Час“, висказався, що засадничо годиться з фактом, що соціялізм є основою будови держави.

Комуністична пропаґанда в Польщі.

Краківські військові власти ведуть слідство в справі большевицької пропаґанди серед робітництва і війска. Польська буржуазна преса доносить, що в сій справі заміщаних ряд осіб, переважно з робітничих кругів. В руки властий мав впасти доказовий матеріял. В комуністичних відозвах виступалося проти начальника держави і проти офензиви на большевиків.

„Патріотичний“ виступ Дідура у Львові.

Дня 14. с. м. виступив відомий співак Дідур зі своїм концертом. Коли присутні оплесками примусили його до відспівання надпрограмової точки, артист заспівав: „Єще Польска нє зґінела“.

Дорожня на Гуцульщині.

На Гуцульщині коштує 100 кг. кукурузи 3000 корон! І то тяжко дістати — пише нам один Гуцул — а зарібків нема ніяких. Люди мучаться і терплять невисказану нужду.

Знесенне військових судів в Румунії.

Урядовий „Моніторул Офіціял“ оголошує декрет про зненсенне всіх військових судів в Румунії для цивільного населення, тому що наслідком демобілізації румунська армія вертається до передвоєнного стану.

НЕЧУВАНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ВАНДАЛІЗМ.

Плянове знищення Київа при відвороті.

З польського воєнного звіту, який говорить про опорожнення Київа Поляками перед наступаючими більшовиками є призлання, що перед відходом висадила польська армія у воздух оба мости на Дніпрі. Очевидно: тут мова про два зелізничі мости, один на шляху у Черниґів, другий на шляху до Бахмача, одинокі получення Київа з Лівобережем. Від тепер се получення не істнує. Згаданий вчинок Поляків мусів викликати обурення у всякого, навіть посторонного чоловіка. Бо кождому відомо, що всі т. зв. операції на теперішному східному фронті є тільки партизантками на велику скалю, а не війною у властивім того слова значінню. Тим самим не слід хапатися аж таких радикальних середників оборони, яких вхопилися Поляки, висаджуючи у воздух два, першорядного значіння для комунікаційної сполуки Київа зі світом, мости, чим вони нанесли Україні міліярдову страту. Сего не зробив досі ніхто з тих, що здобував або покидав столицю, а міняла вона властника на протязі 3-ох років десять разів.

Але на днях появився протест Чічеріна, який доносить, що сумної памяти побут Поляків у Київі не скінчився на однім висадженню мостів. Поляки допустилися ще инших вчинків, які — коли покажеся, що факти подані Чічеріном правдиві — оцінять імя Поляків у світі як імя звичайних розбишак і гірших дикунів, чим були Вандали. Бо Чічерін доносить, що Поляки при відході з Київа знищили також водопровід, електричний завод, ґаз, зелізничий дворець і і тут уста німіють: Володимирський Собор. Щераз повторюємо: подані Чічеріном факти є такі потворні, що не хочеться в них вірити. Але годі також допустити, аби большевики свідомо фалшували справжний стан річей. Отож значить Поляки завдали своїм знищенням смертельний удар Київу. Вони відібрали супокійному і невинному населенню всі необхідні до життя середники: воду, електрику і ґаз. Тепер воно мусить або покинути негайно Київ або згинути. Що се значить, скільки мук і терпінь прийдеться мешканцям Київа винести, скільки жертв тепер згине марно — навіть тяжко уявити собі.

Пригадуємо, що за час нашої війни в Галичині, Поляки, які зі Львова зробили твердиню, де мали по ріжних точках позиції артилерії, а фронт йшов через самі рогачки — перед світом і власною суспільністю роздирали ризи над буцім-то нашою некультурністю, що мовляв, наша артилерія стріляє на місто. Розуміється Поляки котіли, аби вони на нашу армію стріляли гарматними кулями, а ми сиділи тихо і давали себе супокійно вбивати.

Але що казати про знищення Собору Св. Володимира? Се храм вибудуваний, як звісно, в память тисячлітних роковин хрещення Руси. В нім находяться славні фрески Васнецова, безцінної мистецької вартости. Своїм вчинком Поляки взяли рекорд дикунства і вандалізму, факт, який повинен викликати згідний протест цілокультурного світа. Що їм завинила невтральна будівля? Що хотіли тим показати Поляки? Хиба дати доказ своїм диким інстинктам, які під політурою т. зв. цивілізації в них дрімають. І такі культуртреґери мають чого говорити про свою „місію“ на Сході Европи! Їм віддається між иншими в посідання українську Галичину!

Нещасний український народ! Союзники Петлюри уступаючи з України полишать по собі повне знищення нашої землі, а проклін населення піде за ним і за тим, хто їх на Україну повів.

(„Укр. Прапор“).

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

В Канаді належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими ґрішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ЯК КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ БУДЕ ВСЕ ДБАТИ ТІЛЬКИ ПРО СЕБЕ САМОГО, А НІКОЛИ ПРО ВЕЛИКУ 40-МІЛІОНОВУ ГРОМАДУ, ЯКУ ТВОРИТЬ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД, ТО НІКОЛИ НЕ БУДЕ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ, КОТРА МОЖЕ ВИРОСТИ ТІЛЬКИ І ЄДИНО ЯКО ТВІР ПРАЦІ ВСІХ УКРАЇНЦІВ, ЗОРҐАНІЗОВАНИХ ДЛЯ СЕЇ ОДНОЇ ЦІЛИ.

ПРОЧ З ПОЛЬСЬКОЮ ПОЗИЧКОЮ!

Польща-наїзниця, та, що унаслідила всі найгірші злочини по небіжці Польщі з 18-го століття і доконує їх дальше на нападених народах, осміляється приходити до американської республіки за грішми на продовженне свого розбою!

Не потребуємо повторяти, що обовязком чести кождого Українця є не лише відмовитись купувати бонди польської „паньствової" позички, на продовженне ляцького розбою на нападених українських землях, — але також ще й аґітувати серед Білорусинів і Литовців, щоби й вони не купували тих бондів наїзника на їх землю!

Памятайте, що польські позичкові бонди призначені на пролив крови народів, нападених Польщею, і на дальше їх поневоленне!

ІСТОРИЧНА ПІМСТА.

Історична пімста на „історичній" Польщі.

Ледви встала небіжка з гробу першою її річию було—напасти на Галицьку Україну і поневолити її.

Потім ладнала згоду з Петлюрою, а все мала на меті — знищенне української армії. Вона знала, що ціле ядро української армії — се Галицька Армія. Ту армію Польща напосілась знищити і при помочі „угодових" заходів з Петлюрою їй се вдалось. Позбавивши Петлюру української армії, Пілсудскі зробив з ним „угоду", таку, аби самі польські війска ішли займати Україну, а з ними, для декорації, маленька горстка дніпрянських вояків Петлюри.

Ось так Пілсудскі вибирався, „з Україною", як він казав, а властиво тільки з Петлюрою — на виправу проти савєтської Росії. Хотів її побити.

Але побив себе і свою Польщу.

На ньому і на його Польщі виконала свою відплату історична пімста.

Пімста за страшний злочин, доконаний на українському народі.

Польща відтяла мечем часть України; знищила її оружну силу, її армію — і тоді каже: Підписуй угоду; обі підемо на Москаля!

Завдала страшну рану Україні, забрала їй силу — і каже: Будь моїм приятелем; дай мені поміч проти Москаля.

Рана кровавиться; біль крає серце українського народу, затроює його жовчию ненависти і жаждою святої пімсти; на пімсту немає ще сили, бо її Польща зломила, — а тут Польща приходить і каже: Подай мені руку; віддай мені своє серце; дай поміч проти Москаля!

Чи може бути більший глум над сю віроломну, злодійську і злочинну польську політику?

Розуміється, що Україна не могла дати ані серця, ані руки, ані помочі злочинній рабівниці Польщі.

Вона могла думати тільки про пімсту над Польщею за її страшні злочини.

А для сеї пімсти вона злучилась би з кождим проти Польщі-наїзниці.

І та пімста прийшла.

Польська імперія зломана і для неї приготована руїна, що прийде її заступити.

Може Ляхи нині побачать, де їх блуд.

Не треба було нападати на Галицьку Україну, ані загалом на жадну частину української землі. Взагалі не треба Польщі було йти у війну з Україною. Не треба їй було руйнувати української армії.

Колиб Україна була себе оборонила, була би сьогодня сильною державою, а Польща була-б працювала у себе дома для свого добра, і не була-б нині окружена ворогами, які є змушені виконати над нею історичну відплату, історичну пімсту.

Се був конечний вихід з тої анархії, яку Польща створила була старим звичаєм в частині Східної Европи, і конечний для привернення ладу і справедливости, які Польща, підпомогана Францією, бралася нищити.

Розуміється, що з розпаду польської імперії тільки добро вийде для поступу, для цивілізації і для мира у Східній Европі.

ЗВІТ Д-РА КИРИЛА Д. БІЛИКА, ДЕЛЕҐАТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО КОМІТЕТУ НА МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ В ПАРИЖІ

(Докінченне).

Як звісно, Американська Ліквідаційна Комісія у Франції продала через товариство „Юкрейнієн" — українському урядови майна на 12 міліонів долярів. Мені було доручено оглянути і приняти більшу частину того майна. В тій цїли мені приходилось часто їздити до американських військових складів, де находилось те майно. Так, я відбув шість разів подорож до Жієвр, одну до Марс, одну до Мірама, одну до Сен Сюльпіс, дві до Марсей. Послідня подорож до Марсей була для ладовання медикаментів на пароплав, який мав відвезти товари на Україну. Кромі тих подорожий приходилось часто ходити чи самому чи з другими до Американської Ліквідаційної Комісії в Парижі в ріжних справах, як: вироблення контракту, прошення о опуст, простестовання проти передачі до українського складу зіпсутих річий, і т. д.

Будучи в Швайцарії, мав нагоду одержати безпосередні інформації щодо політичного й економічного стану на Україні та в Галичині. Разом з д-ром Матюшенком мав конференцію з д-ром Вебером з Міжнародного Червоного Хреста. Ми пропонували Червоному Хрестови переняти на себе задачу перевезення купленого в Американців майна на Україну. Видівся з представниками українських кооператив, управилями Українсько-Швайцарської Торговельної Палати (Чижевським, Е. Бачинським); відвідав українську місію (Василько).

Зробив дві поїздки до Лондону, раз з д-ром Панейком (в січні с. р.), другий раз з д-ром Е. Петрушевичем (в лютому с. р.) в справі Галицької України. Мали наради в міністерствах війни і заграничних справ.

Яко представник У. Н. Комітету в Злучених Державах посилав Комітетови просторі звіти, зясовуючи тодішню політичну ситуацію, щоб дати Комітетови спромогу ліпше орієнтуватися в політичній діяльности і помогти вітчині.

Се коротко згадано про мою діяльність в Парижі. Коротко, бо не час і не місце подавати широкого описання всього, що ділялось в Українській Делеґації в Парижі за час мого побуту. У мене є подрібні записки, і колись може удасться се опублікувати.

III.

Тимчасом являється питанне: **Як же стоїть українська справа?** Угорська Русь в злуці з Чехо-Словаччиною; Буковина — під Румунією; Холмщина — під Польщею. Галичина? Не знати. Тепер ще Галичина находилась під польською военною окупацією. Правний стан її не був вирішений. Поляки перефорсували були свій статут, який актуально творив з Галичини польську провінцію. Петлюра зрікся Галичини. Галичани того статута не хотіли приняти. А далі все залежить від дальших подій.

Наддніпрянщина? Петлюра завів Поляків аж до Киева. По хвилевому, хиткому пановванню Поляки, а за ними й Петлюра, втікали з України. Петлюра перемуфував свою „столицю" до Польщі. Україна занята большевиками.

То тепер. А що далі буде — покаже будучність. **Дотепер дві провідні точки української політики — злука українських земель і створенне независимої української держави не прийшли до здійснення.**

Не входячи в розбиранне „причин причин", я вкажу лише на близші причини невдачі української політики, як я се спостеріг.

Директорія то Петлюра, а Петлюра то Директорія. Він ніколи не мав дійсної власти на Україні. Він не мав ні армії, ні адміністрації, без чого держави нема. Не мав власти і сили, бо не опирався на народі. Вскорі по приїзді до Парижа я запитався секретаря Української Делеґації: „Чому Директорія не скликала Установчих Зборів?" Він відповів: „Тому, що більшість була би большевицькою!" Не знаю, чи більшість була би большевицькою, але слова секретаря свідчать, що Петлюра боявся скликати Установчі Збори; боявся волі загалу.

Петлюра ніколи не мав власної сили, а опирався на чужу. Поки була Галицька Армія, то він сяк-так тримався. Не стало Галицької Армії, він втік до Варшави. Він просив на поміч всіх чужинців: Французів, Румунів. Послідними часами повів Поляків.

Не опираючись на народі, Петлюра ослабив ще більше себе тим, що вколо нього панувала корупція і нездарність. Він самий, будучи „соціял-демократом", повів на землі українських селян польських панів, великих земельних власників. Дякуючи галицьким жовнірам він держався при власти, а зрікаючись Галичини, яко нібито не-української землі, він віддав тихсамих жовнірів і їх рідню на поталу польським панам.

Петлюрові „міністри" роздавали „джаби" людям нездарним, некомпетентним або просто нечесним, часто з ласки посилаючи на заграничні відвічальні місця людий, які не знали ні слова мови краю, до котрого їхали. Часто один „міністер" назначав одного, а другий другого „дипльомата" на тесаме місце. Всі вони брали велику платню а нічого або не вміли або не хотіли робити.

Які були „міністри", такі були їх „дипльомати".

Ось примір. За виїмкою Сидоренка, „безпартійного" — та Галичан, вся Українська Делеґація в Парижі складалася із соціялістів. Хотяй Сидоренко не грішив великим дипльоматичним таланом, всежтаки він когось репрезентував, бо „Сидоренків" на Україні є досить. Хтось шепнув Петлюрі на ухо, що Францією рядять клерикали, ґрафи, ґенерали. І соціяліст Петлюра відкликав „безпартійного" Сидоренка, а на то місце післав римо-католицького ґрафа Тишкевича. Кого репрезентує на Україні Тишкевич. Соціяльно хиба ґрафів польських, а римо-католиків теж хиба Поляків. Приїхав Тишкевич, — зробилася комедія. Перше Українці зносилися із соціялістами, а тепер ґраф зноситься з французькими аристократами.

Не можна сперечатися, що самою дозрілою національно і державно частиною української землі є Галичина. Галичина має досвід в самоурядованню, за яке боролась; має готові кадри для адміністрації; витворила дисципліновану армію; з Галичини пішло орґанізованне української держави. Петлюра зрікається сеї Галичини, віддаючи її на поталу польській шляхті. Такий він показав патріотизм, такий політичний змисл.

IV.

В заключенню вважаю за конечне зробити деякі уваги, доторкаючі моеї особистої діяльности.

Будучи делеґатом У. Н. Комітету, я поступав льояльно супроти У. Н. Комітету, ніколи не виходячи з рамок наданих мені інструкцій.

Яко член Української Делеґації поступав льояльно супроти Делеґації; власної політики не провадив; виконував надані мені обовязки по змозі і спосібности; жадних політичних кроків, заяв, побачень, не робив без уповноваження чи відома Делеґації.

Яко представник української іміґрації в Злучених Державах я ставав в обороні як галицького так і дніпрянського народа.

Виступив з Делеґації 17-го грудня, 1919, з двох причин: 1) Галицькі делеґати виступили; 2) щоб виповнити дані мені У. Н. Комітетом інструкції.

Двома заявами — Курдиновського а потім А. Лівицького у Варшаві Петлюра формально— нібито в імени „українського народу" — зрікся Галичини в користь Польщі. Поляки використали ті заяви зараз же перед Конференцією Мира, і доля Галичини через те була погіршилася. Щоб протистати проти сих заяв, Галичани виступили з Делеґації по наказу своєї власної власти. Памятаючи, що я заступаю головним чином галицьких виходців в Америці, і слідуючи за інструкціями про „злуку українських земель", та що „жадна частина Галичини не має належати під Польщу", я також виступив з Делеґації. Щоби зменьшити враженне варшавської заяви в політичних кругах, Галичани зорґанізували в Парижі Комітет, який випустив заяву, що „дипльомати" Петлюри не мають жадного мандату від українського народу і не мають жадного права складати заяви в його імени, бо весь український народ жадає злучення всіх українських земель і визволення Галичини зпід Польщі. Вважаючи таку заяву цінним і корисним кроком, я приняв участь в тому Комітеті. Ні за виступленне з Делеґації, ні за участь в Комітеті не жалую, бо зробив се, що мені наказував обовязок перед народом.

Про виступленне з Делеґації повідомив негайно У. Н. Комітет в Злучених Державах. Не одержавши відповіди, порішив, що мій крок одобрений. Пізнійше одержав каблеґраму, щоб поїхати до Галичини. Американський консуль спитався Державний Департамент у Вашінґтоі, чи можна мені дати візу до Польщі. Відповідь була відмовна.

V.

Случайно прочитав я в скрентонській „Народній Волі", **буцімто я одержав від У. Н. Комітету 33 тисячі долярів.** Користаючи з нагоди подання звіту, заявляю до загального відома, що я 33 тисяч долярів ані від У. Н. Комітету ні від кого иншого не одержав. Ще перед виїздом з Америки Екзекутива ухвалила дати делеґатови на удержанне і подорож 7½ тисячі долярів. Згідно з тою ухвалою мені було видано протягом мого побуту в Европі 6 тисяч долярів і 9 тисяч франків (около 1200 долярів). Ся сума покривала видатки на життє, на каблеґрами, на телеґрами, на пресу і на подорож. Жив я у Франції більше року, покинувши свою практику в Америці.

Надіюся, що „Народна Воля" буде чемною і спростує се.

Всім членам У. Н. Комітету і всім, хто його підпирав, складаю сердечну подяку за велике довіре, яке я старався оправдати по силі і можности.

Др. Кирило Д. Білик.

Ню Йорк, дня 6. липня, 1920.

P. S. Хто бажав би удатись до мене писменно чи то в громадській справі чи в приватній, прошу адресувати: 103 So. Main Ave., Scranton, Pa.

ПОЛЬСЬКА БУТА ПОКАРАНА.

Нюйорський дневник „Ворлд" помістив в минулу неділю, 11. с.м., довгу статтю, прислану його кореспондентом Арном Дош-Флєротом з Варшави, під датою 18. червня с. р., в якій пише про покарану польську буту і забаганку панувати в цілій Східній Европі.

Пише він, що Польща, як її тільки аліянти привернули до життя, замісць узятись до діла у себе дома і збудувати свою 20-міліонову державу, кинулась до заборчої війни на схід, з метою відбудувати велику історичну польську імперію, яка загибла буда тому мало не півтора сотки літ.

Кореспондент каже, що се дивно виглядало для кождого розумного чоловіка, що маленька держава, яка ще сама не зачала жити своїм державним життєм, вибирається на виправу проти других держав і народів, щоби створити собі вимріяну велику імперію.

Але, каже він, се не виглядало дивне жадному Полякови. Бо кождий Поляк такий зарозумілий на свою історичну Польщу, що навіть инакше не може думати. Загалом, Поляк зарозумілий на все, що польське, і не вміє критично віднестись до своєї справи, а навіть дивується, як хто инший инакше може думати ніж він, або може щось недоброго думати про Польщу чи про Поляків.

Каже кореспондент, що кождий Поляк є заборець (імперіяліст) і що кождий Поляк мілітарист (приклонник військової сили і її власти), але кождий ображується, як йому се сказати.

• • •

Говорив Флєро раз з одним польським ґенералом. Той ґенерал посягнув рукою по мапі і показав йому, яка то буде Польща. Буде, казав, обіймати крім Польщі ще: Фінляндію, Естонію, Латвію, Литву, Білорусь, а навіть Україну буде мати яко „сферу свого впливу". Одним словом буде се велика Польща, „од моржа до моржа"; буде се, казав, щось ніби федерація, якою правити-ме Варшава. Кореспондент каже, що недавно був в балтійських державах, себто в Естонії, Латвії і Литві, де переконався, що ті народи ненавидять Польщу, але сього тому польському ґенералови не говорив, бо — як пише — шкода й говорити до людий, котрі такі самопевні того, що говорять, що вважають, що той, хто инакше думає, є або ворогом Польщі, або не розуміє її „великого завдання".

Иншим разом Флєро сидів з 6 Поляками і розмовляв про ріжні справи. Між иншим говорено про відкликанне американського посла Гю Гібсона з Варшави.

— Чому його відкликано? — питається один Поляк Флєрота.

— Гадаю, дістане якесь ліпше місце! — каже він.

— О ні, я знаю, каже Поляк, його відкликано, бо він не вмів приєднати Польщі для Америки яко приятельки, а Америка Польщі дуже потребує!

Флєро, почувши се, не сміявся, з чемности, але один Москаль, що сидів з ними, мав доволі сміху з діточої польської зарозумілости.

Та зарозумілість і пуста, надута бута, каже Флєро, загубила Поляків.

Польська мрія про велику Польщу пропала на Україні, там, де пропала вже була раз в старовину, що одначе Поляків нічого не було навчило.

Народи, каже він, такі як Поляки, котрі не вміють пізнати своїх злих сторін і похибок, є нещасливі і пропащі.

Я знаю лиш три народи—повідає він—що мають смілість про себе сказати хотяй би і прикру правду; се Американці, Англійці і Росіяни. І се їх додатня сторона, се їх висшість над другими.

• • •

В сьому є богато правди. Одначе таких народів є більше, що вміють про себе отверто говорити правду, чи вона їм мила чи немила. Особливо ся прикмета є присуща народам поневоленим, не таким як шляхотська Польща, але демократичним народам, котрі боролись за своє людське право, а ніколи не мали на цїли відібрати волю другим, або загарбати чужі краї і забрати їх в неволю.

Вони не від нині говорять всю правду, але їх ніхто не слухає.

Як от кореспондент Флєро про Поляків чув правду давнійше; він чув, що вони нападали на сусідні народи і поневолювали їх та нищили, але поти сього не писав, поки Польща ще була сильна. Написав, аж упала.

Про большевиків він давнійше писав довгі історії, що вони німецькі наймити і вбили російську революцію, аж „Народна Воля" мусіла цілими місяцями перекладати, щоб своїх читачів зааґітувати для поглядів Флєрота. Але переконавшись, що большевиків не зломано, бо вони не є німецька інтриґа, вже кинув свої погляди, і „Народній Волі" зробив тробель.

Тепер він ще вірить, що Україна — як се він пише — є німецька інтриґа, а учений Українець, каже він, то є Москаль.

Але як переконається, що Україна буде сильною республікою без всякої інтриґи, лиш зі своєї незломної волі, то знова і сей свій погляд змінить. Навіть признає, що учений Українець може бути Українцем (тільки нехай не іде до „дипльоматичних" місій, але до тих, що бідують і голодують по Україні і по ріжних чужих краях на вигнанню).

Ми би бажали пану Флєротови, аби він належав до тих, про котрих каже, що вміють пізнати свої похибки і признатись до них, а тепер було-б йому на черзі признатись, що нічого не знає про Україну, а пише нісенітниці, які певно почув від Москаля, котрий про сю справу не знає більше від нього.

МОЯ ВИНА.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Берлін, дня 20. червня, 1920.

Восьма година рано. Хтось дзвонить. Листонош часописі приніс.

„Нова Доба", „Український Прапор", „Земля і Воля", „Вперед".

Давайте їх, давайте їх скорійш!

Це ніби такий папір, як і тутешні німецькі, а все таки щось друге.

Від них ніби рідним краєм віє, ніби щось знайомого, щось свойого здалеку летить. Давайте їх скорійш!

. . . .

Розвиваю опаски і читаю.

„Спис померших в італійському полоні, в таборі Casale di Altramara, Prov. Bari... Романюк, Розметанюк, Рихлик, Ризюк, Савка... в очах чомусь тьмиться. Кінця отсьому спискові немає.

Аж і скобки, а в скобках: „далі буде".

Як ці черенки не вискочили із зложеного стовпця?

„Далі буде"... не вже-ж ще далі може бути? Не вже-ж не краще булоб написати: „кінець усьому?...

А біля імен померших подані їх рідні села і повітові міста.

Самбір, Товмач, Снятин, Бережани, Город за городом ціла карта Східної Галичини.

Болюча лекція ґеоґрафії...

Безталанна країно! Чому якраз над твоїми полями відчинила Пандора свій злощасний ящик і висипала з його що найгірші злидні?

Перші великі бої і перші громади втікачів і перші шибениці з тисячами невинно повішених людий і перший масовий Каїновий злочин. Брат на брата пішов. А все на твоїх, на наших, не наших галицьких полях.

Немає там хати, не має родини, щоб жертви не принесла жорстокому молохові війни, не має куточка, з якого не визиралаби кривда і не позіхала туга, не має клаптика землі, не политого слізми і кровю. Кровю за правду і волю.

І яку правду і яку волю маєш ти нині безталанна, Богом забута країно?

Недаром чорна галка на червоному полі, це твій геральдичний знак. Галич, галич, галич—Галичина...

Спис полонених в італійському таборі Casale di Altamare.

Ось, диви, як далеко гонили твої сини за лавровими вінками, куди то не ходили вони по солену воду!

Ой, правда, що по солену!—Аж підтопталися—лягли.

Похоронили їх на цвинтарі в Casale di Altamare.

Бачив я такі похорони, бачив.

Винесуть кілька домовин, покладуть рядком, попишуть якісь знаки і — ступай у останній похід!

За кождою з них кількох товаришів іде, що найвірнійших, вірних до гробової дошки. Ідуть голодні, похнюплені, сірі. Завтра може за ними підуть.

Така судьба.

Спішіться, скорше ідіть, бо там уже ями готові чекають. Земля свої челюсти розтворила, їсти хоче. Біжіть!

Хтось молитву почав. Молитва чи хула? Господи! Не розберемо. Хтось „Вічную" затягнув. Щоб не було чути, як шнури скрипітимуть, як деревище бебевхне собою об чорне дно ями.

Кілька грудок покотиться в долину.

Який глухий луск!

Засипайте, засипайте скорійш і спішіть до бараків, до цих кількох ложок страви, яку й собаці показати сором. Спішіться пережити цих кілька днів, цих кілька годин, які вам призначила судьба.

Засипайте, загребуйте мерців, бо їх так богато на світі.

Земля їсти хоче—жере...

Засипали.

І на кладбищу стоїть кілька нових горбків, мов якийсь підземний крот вижбурляв кілька свіжих купин.

Чорний крот.

А до кождого горбка вже й дарунок несуть. Перший і останній дарунок чужині. Білий хрест із номером помершого і з числом його полку й батальону. Так, бо кождий з них був тільки одним числом у цьому великому рахунку.

Земля осипається з купин, ніби ці, що там лежать ворушаться і пручаються з її обіймів, а від хрестів чорні тіни лягають. Довгі, довгі, щораз довші, крізь ріки й гори, аж на обличчя жінки, матері, сестри...

Бачив я такі похорони і тіни такі бачив, ой бачив!

. . . .

Читаймо, читаймо дальше!

„Відкритий лист до дирекції почт і телеґрафів у Львові!... Чи відомо дирекції почт, що на почті в Дублянах Кранцберґ вибирають всі листи й телеґрами писані по українськи, а передівсім листи українських полонених і кидають їх у кіш?"

Листи — що таке листи? Шматки записаного паперу, тай тільки. Нераз записані вони рукою, яка вже й пера вдержати не годна.

Хорою, голодною, виснаженою рукою. І кладе така рука одну букву малу, худу, а другу велику й надуту, одну в право, а другу на ліво.

Хорий писар і письмо хоробливе, мов привид у горячці.

Бачив я таке письмо.

„Жінко, мамо, брате! Кланяюся вам низько і поклоніться від мене сусідам і цілій громаді. Може я кому що злого зробив — простіть, так я тут усім і усьо прощаю. Напишіть, чи ви живі й здорові? Я живу, але це не життя, тільки мука. Голод терплю, нужда мене обсіла, сорочка пів року не прана. Це не сорочка, а щось таке, що пече мое тіло і їсть. Відписуйте скорійш, бо туга і непевність ще гірш мене гризуть".

Читав я таких листів 100, 200 і більше на день.

Деякі були писані іглою на листах із книжок, з псалдирі, з молитовника, із святого письма.

Святе письмо і такі листи!

І писала жінка до мужа: „Мій єдиний! Цілую Тебе, як той хрест святий, як тую плащеницю в церкві... Наша хата згоріла. Живемо в ямі... Тая дитинка, що прийшла на світ, як ти на війну пішов, померла. Не хотіла жити. А старшенькі живуть, але хорі, такі жовті як віск. Я скопала для них шматок поля і посіяла жито. Решта перелогом лежить, на тебе жде. І ми чекаємо на тебе, вертай уже, вертай!"

А він не верне. Минув рік, як над ним білий хрест стоїть, білий хрест із чорним номером...

Читав я такі листи, читав їх чимало і знаю як на них чекають.

Ранком біля таборової почти цілі товпища стоять. Хто лист, або посилку дістане, біжить щасливий у барак. Щасливий! Але богато вертає голіруч. Так вертали вчора, передучора, рік тому. А все таки завтра знову прийдуть, певно прийдуть.

Потапаючий соломки держиться.

А там—в рідному краю?

Мати подрану хустину на нечесану голову накине й біжить на почту.

„Цитьте, діти, цитьте! Як верну, дам по половині бульби, ще й хлібцем притрушу. Може лист від тата принесу!"

Побігла.

А там вже таких як вона богато. Очима вікно сверлують, вікно, за котрим урядник розглядає листи.

Очі материй, жінок, дівчат. Великі, великі, сумні.

Це не очі, а туга, не зіниці, а одно питання: есть, чи нема? Живе, чи помер? Верне, чи не бачити мені його ніколи?

Ах очі терпіння, очі тривожного дожидання, очі бездонної тули, чи есть що сумнійщого від вас?

„На почті в Дублянах Кранцберг кидають українські листи до коща"...

Хто?

Звірі.

. . . . . .

Читаймо дальше. Може щось доброго знайдеться, щось гарного, щось що в темряві світить...

„Пятнистий і поворотний тиф у львівському повіті. Села: Ценарів, Черепин, Брюховичі, Дмитровичі, Маличковичі, Нагіряни... і так дальше і дальше, поки-чаша не наллється у щерть.

Тиф, а ліків нема.

Не вжеж фабрики не роблять?

Чомусь би ні? Тільки перевести годі. Границі позачинювані, поїздів не пускають, а як лінії, таками везти, то зістрілять.

А лікарі? Ці послами за границею сидять, як курієри їздять, у всіляких таборах без діла сидять, ітерновані, конфіновані, проскрібовані — щось неймовірне таке.

А люди мруть. Це вже не села, а цвинтарища якісь, не городжане, а засуджені на смерть, без вини, без злочину, зате, що родилися на світ. Данте! Ти ще не бачив правдивого пекла, прийди до нас!

Це не затрутий штілет серед ночі у фльорентійському переулку пронизує серце противника, це в білий день мордують людий, на очах цілого культурного світа в двайцятому столітті після найбільшої визвольної війни.

Визволюють...

Брехня, брехня! Брехня на право і брехня на ліво, цілий світ одна велика брехня, оден злочин на перед писаного книгою законів, а перед невмірущою душею і серцем чоловіка.

Душа?! Хто бачив її? Це казка для влюблених і для дітий.

Серце, це кусок мяса з артеріями, аортами, кляпами, з доволі дотепним прирядом до круження крови.

Душа і серце... ха, ха ха!

. . . . . .

Читаймо дальше!

Дня 27. квітня на стації Котюжани розстріляні большевиками старшини галицької армії, поручники: Стечан Глібовицький, Іванович і Боцура.

Похоронені на кладовищі в селі Обухові.

Похоронені та ще й на кладовищі — велика ласка.

Степана Глібовицького я добре знав.

Одинак, остання потіха матері вдовиці. Пильнувала його як ока в голові.

Сліди перед ним здмухувала, щоб по чистому ходив, щоб не то на душі, а й на ногах не було у його порошинки.

І не було.

Високий, ясний лоб, веселі, ясні очі, всміхнені уста — так виглядав.

Любив людий, природу, життя.

Книжки також. Зразковий студент-юрист. Міг стати вченим.

Міг — та не став.

Розстріляний большевиками й похоронений на сільському кладовищі в Обухові.

За що ви вбили цього чоловіка — звірі?

Він же нікому не бажав і не робив зла. Не хотів і не міг. Любив життя.

За ним оден тільки гріх, що хотів волі для свойого народу, що боровсь за самостійну Україну, добровільно боровся.

Цього й досить. Досить для цих з права і з ліва, бо ніхто з них, ніхто не хоче вольної України; одні і другі готовлять для нас нове ярмо.

Для всіх єсть право на самовизначення, тільки за нами цього права нема. За нами есть одно тільки право — вмирати. По всіх боевищах Европи, по всіх таборах і вязницях, від голоду й хороб, від кулі большевика й імперіяліста, за нами одна дорога до волі — смерть!

Ми як зацьковані псарями взірі; куди не побіжиш—кінець.

Читаймо, читаймо дальше!

. . . . . .

А може буде з нас? Хиба ще мало отруї? Оцет і жовч і той гіркий полин, що росте на наших окопах.

Росте, чи ріс? Може там тепер инше квіття буяе?

Кажуть, що під шибеницями чорт мандрагору сіе.

Мабуть у нас богато мандрагори.

Кажуть, де чоловік чоловіка убе — там тое росте.

Мабуть у нас тепер тої богато.

Кажуть, де людина з ума зійде, там дурман виростае.

Мабуть у нас дурману чимало.

А чомуж ти не пішов туди? Не пускали?

Пусте! Знаєш, як у пісні співають: Гаєм—маєм, лебедем—Дунаєм, а на моє подвіронько пади сивим голубоньком, а соколом на моє серденько.

Гарно співають у пісні.

Та мені друга пісня на умі.

„Сватів упоїли й самі простяглися на берегах мутної каяли.

Ниє трава із жалощів великих, а верби віття клонять в низ, до долу.

І тоді то великому князеві, Святославові приснився сон дивний.

Лежить він на високому ложу, під накривалом смертельним, а ґоцькі діви сиплять йому перло студене на груди горячі з сагайдаків пустих.

Мов насміхаються із його.

І гляне князь у гору, аж там сволока немає у його золотоверхому дворі.

І гляне князь у вікна, а на горбах докола галичі назліталося богато, і крачуть і крилами лопотять і ніяк не хочуть злетіти до Чорного моря".

Ніколи не розумів я цього сну так добре, як розумію його сьогодня і ніколи ти, невідомий співаче не був мені так близький як нині, мені, малому нащадкові великого предка!

Моя вина, мій гріх, мій непростимий гріх!

Можеб я йшов був нашими полями і рвав полин і всіляке зілля отруйне, щоб не троїло людий.

Можеб я зцілував був яку слезу горячу із студеного ока, можеб це око затулив на вічний упокій.

А можеб сам лежав серед поля з кулею в лобі, або з раною в серці та не бачив тої великої рани на твойому замученому тілі, мій рідний народе.

Мій гріх, мій великий гріх.

Усі ми грішні, усі!

І тільки ці, що життя своє за велику справу дали, опрощення вічного гідні; опрощення і дяки і слави. Гіркої, вояцької слави.

Моя велика вина...

. . . . . .

Хіба читаймо дальше!

Окружний карний суд у Львові засудив на смерть Михайла Говенька з Миколаїва за вбийство молодої дівчини Софії Білокурівної, судової урядники в Миколаєві.

Прийшов до неї і казав, що суджений її перекрався з російського табору і жде на неї у Львові.

Ніч, осінь, 5 миль поганої дороги.

А невжеж єсть такий шлях, яким не пішлоби кохання?

Повірила, побігла на стрічу сонцю золотому.

Бачу як йшла: гаєм—маєш, лебедем—Дунаєм.

Хто з нас не йшов і хто з нас зайшов?

І вона не дійшла.

Найшли її убиту, ограбовану з усього, так: з усього, в лісі, недалеко від села Поршна...

Ломиться перо, розливається чорнило на папір, чорно... чорно... чорно...

• • •

Збудив мене перший промінь весняного сонця.

Сонце, ти не знаєш добра і зла, ти знаєш одно, сильнійший над усі закони — закон життя.

Протираю очі. Передмною недочитані часописі з рідного краю.

Одна впала під стіл. Над нею мале котеня сидить і ніби думає.

А старий пес лиже його по круглій головці.

Так обережно, лагідно, любовно.

Ходіть, ходіть до мене освоєні звірки!

Люди обиджають вас кажучи: живе як пес з котом.

Колись ви їли себе, колись там, у лісі, на полі. Але тут у городі, в хаті ви інстинктом відчули культуру і стали добрими для себе.

Ходіть до мене, освоєні взірі!

Богдан Лепкий.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Ню Йорку, Н. Й.).

Лист редакторів нюйорських „Українських Щоденний Вістий" до редакції віденської „Нової Доби".

Гиттт — товариші комуністи, комуністи товариші і таке инше... Коротко кажучи, ми вже давно збирались поговорити з Вами по щирости, та все якось не було..., не було часу. Єс, не було часу! Але тепер вже нема терпцю, і тому ми пишемо сей лист до Вас. Та хиба це ми пищемо? Ні, це наші сльози пишуть. Колиб то Ви знали, як тяжко братись за перо до сього листа, то певноб і самі заплакали... Ех товариші, товариші...

Коротко кажучи, пощо Вам ото здалось писати про нас у своїй дурній заяві? А ще називаетесь комуністами... Ви не комуністи, ні! Правдиві комуністи так не робять, як Ви зробили. Коли Ви й довідались може від кого, що ми безштаньки або безграмотні, так що-ж з того. Пощо Вам казати цілому світові про таку глупу дурницю. Прецінь же і Вам їсти хочеться? Тотож властиво відома річ, що їсти хочеться кождому живому сотворінню і жити хочеться. Ми теж хочемо їсти, дуже хочемо їсти. Ну і їмо той черствий кавалок. Алеж ми не відбираємо його від Вас! Не відбираємо і не думали навіть відбирати! То-то, що ні, самі знаете. Так чого-ж Ви ще хочете від нас? Може хочете, щоб ми вічно подачкою жили, чи щоб ішли на капіталіста працювати? А най те провалиться разом з нашими ворогами! Ми вже того спробували. Буде! Ми й працювали, ох як тяжко працювали... Деякі з наших редакторів то навіть на амуниції працювали. А Ви-ж хиба знаете, як то тяжко на амуниції працювати?!? Не знаєте Ви, нічого не знаєте! Серце кровю обливається, як пригадаєш. Чиж легко, Ви думаєте, виробляти кулі, коли знаєш, що ту кулю ти робиш для свого брата робітника? Ох, як тяжко... А ми те робили увесь час робили, поки і потрібні були кулі. А є між нами й такі, що погоничами були у фабриці. А се хиба не тяжко Ви гадаєте? Тяжко, та ще й як... Робітникові робітника підганяти — се-ж мука. Або в департаменті служити? Гадаете, се легка робота? Попробували-б Ви тим занятись, тодіб пізнали. Тому то ми й лишили всі свої старі заняття, а тепер працюємо над комунізмом; тепер ми комуністи, ваші товариші, значить. Також сильно тяжко працюємо, в день і в ночі, але вже тепер мусимо мовчати. Требаж таки з чогось жити. Правда, що може і є деякі похибки в нашій роботі, але що-ж з того? Сам Господь Бог не без похибок. Він також помилився, бо нас сотворив! Хибаж ми тому винні, що жиємо і що їсти хочеться? От бач, що ні. Знова ні, і таке инше...

Кажучи коротко, Ви такої фільософії чомусь не хочете розуміти. Ви певно ще нічого не бачили на свойому віку. Видимо, що не бачили. Ну й що-ж з того, що Ви грамотні? Колиж Ви не практичні і не вмієте думати льогічно. От видите. Що правда, то правда. Ми „мальчики без штанов" і не грамотні. Нехай буде по Вашому. За гроші ми до всього можемо призвичаїтись. Але чому Ви не скажете людям про те, що як би не ми, колиб не ми взялись до роботи тут, де тепер працюємо, то революції тої зовсім би й не було? Це істинна правда, що не було-б. Все було би по старому: був би цар, був би кайзер, Карло і всі! Ми се зробили. Коротко кажучи, завдяки нам увесь світ сколихнувся, а тепер от видите доходить до соціяльної революції. Хто то зробив, ми вас запитуємо?! То бо то й є, що ми! Чому-ж Ви сього не скажете світові? Або Ви самі такі великі та мудрі, хиба не пійшли в слід за нами? Пійшли не пійшли, а просто побігли. А чого Ви за нами побігли? Га? Тому побігли, що Ви побачили на нашій стороні побіду. От що, бо й Вам хочеться їсти. Про те Ви мовчите, бо не любите правди, або не розумієтесь на комунізмі. Одно з двох. Ви самі готові пожерти цілу революцію і нікому нічого не дати. Такто. Ми Вас знаємо добре.

Коротко кажучи, як би Ви були такими революціонерами як ми, тодіб Ви з нами рахувалися инакше. Правдивий революціонер, правдивий комуніст, коли й бачить когось без штанів або навіть і голого, то про те він нікому нічого не повинен казати; він буде мовчати, бо хто-ж штани витягае на публичне видовище, особливо як їх нема?! Під сим зглядом Вам ще треба повчитись у капіталіста, а не то що. Дивітесь, що капіталіст робить: убиває, мордує, грабує, краде, і таке инше. Але він нікому зі своїх ворогів про се не каже. Отсе і називається мораль та дисципліна. Таку дисципліну та мораль треба завести і між комуністами. Коли ти злодій, обманець, або таке инше, але притім комуніст, так все гаразд; ми не повинні про се нікому нічого казати ані словечком. Одним словом, повинно бути так: що робить права рука, не повинна знати про се ліва, і навпаки. Хто виносить таку тайну, що ми без штанів і ще й мальчики, себто смаркачі, той достійний назви провокатора, або й контрреволюціонера, і заслуговує на тяжку кару. Коротко кажучи, і найтяжша кара на такого чоловіка буде принципіяльно оправдана. Така має бути суть нашої науки. Се є науковий комунізм, коли хочете знати. Походить від самого Кароля Маркса. І нічого ти з ним не зробиш. А Ви думали як?.. Отсе наш літературно-науковий аналіз. Так і має бути.

Ми, коротко кажучи, ще з Вами порахуємось! Будете Ви знати, як нас провокувати.

Коротко кажучи, в нас ще покищо написаний лише один фейлетон в тій справі, але як Ви не покаетесь, то ми будемо писати без перестанку. Паперу в Ню Йорку богато, а гроший також нам дадуть до такої поважної справи.

Винниченка, коротко кажучи, ми вже не чіпаємо, бо він нас вже перепросив. А розуміється, що перепросив. Ми з ним вже в згоді. Як і Ви нас перепросите, все буде тоді гаразд. Лише скорше перепрошуйте; не тратьте даром дорогого часу.

ЗА РЕДАКЦІЮ:

Микола Засъкий,

листонос, ч. 95.

НА МОГИЛУ БОРИСА ГРІНЧЕНКА.

В люту годину, де працю та труди
Гук заглушив скрізь гармат,
Розбрат понищив всі людські надбаня,
Горе спровадив до хат—
В люту годину згадаємо, діти,
Того, для рідних що цив
Всі посвятив він життя свого труди,
Працю над все полюбив.
Того, що кликав, що праця єдина
Вирве з недолі всіх нас,
Шлях уторує до щастя та долі,
Кликав до діла йти враз.
Того згадаєм у люту годину,
Люту й велику над всі,
Бо України в ній доля кується
В сльозах, у горю, в крові.
Того згадаєм, на його могилу
Ми, незабудьки мов цвіт,
Зложим присягу трівкійшую, діти,
Як отсей камінь-граніт.
Зложим присягу ми, з літ вже дитячих
Працю над все полюбить,
Праці віддатись для Рідного Краю,
Трудом Вкраїні служить,
Кликати инших, як Він закликав їх:
„Нумо до праці, брати!
Годі лякатись! За діло святеє
Сміливо будемо йти!
Сміливо, братя, до праці ставайте,
Час наступає—ходім!
Дяка і щана робітникам щирим,
Сором недбалим усім!"

Я. Вільшенко.

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ЛИТВІ.

Положенне на Литві почасти налаяджується. Боротьби між політичними угрупованнями деколи прибирають гострі форми, одначе державні в межах умірковацости.

На скрайній лівиці, як і всюди, засідають комуністи. Невеличкий, що правда, гурток, приневолений вести нелегальну роботу і гонений на кождому кроці, одначе рухливий. Найбільше приклонників має серед міського пролетаріяту.

Далі йдуть ліві соціял-революціонери під проводом Янушкевича, бувшого посла до державної думи: та група пропагує радянську форму влади, диктатуру пролетаріяту і переходовий терор. Праця есерів теж нелегальна; вибори до литовської конституанти вони бойкотували, одначе перевели одного свойого кандидата.

Поважну групу становить литовська соціял-демократія, яка стоїть на ґрунті марксізму і в тактиці взорується на соціялістичних партіях західної Европи. При виборах до сойму здобули литовські соціял-демократи 90.000 голосів і перевели 12 кандидатів. На чолі партії стоять справжні провідники з виробленим европейським світоглядом, як Венцлавський, Капріс, Пожелло, Бельський, Чапінскі, головний поборник клерикалізму і инші.

Народні соціялісти (польські Тугутовці) кооперують з селянським союзом і в соймі здобули 29 мандатів.

Прочі партії, се крайна правиця: християнські демократи, федерація праці (жовта організація) і союз сільських власників. Бльок тих партій виступив солідарно у виборчій акції і на загальне число 112 послів, здобув 59 мандатів. Побіду правих треба пояснювати тим, що ті партії мали велику поміч. Клир переводив агітацію дуже солідно і ріжними небесними карами відстрашував виборців і перетягав на свою сторону. Тесаме робив міністер внутрішних справ, а поліція дістала приказ зривати усі виборчі афіші лівих. Комбінація виборчих округів була так хитро переведена, що мусіла вийти на шкоду соціялістів.

Поза соймом є ще дві групи, ліберальної інтелігенції, а саме „Пажанга" (Поступ) з Інасом на чолі і „Сантара" (Зединенне) під проводом Леонаса.

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАР. СОЮЗА

за місяць червень 1920 р.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ:

В. 1. Бендас Марія.
В. 7. Куземчак Теодор.
В. 18. Колтко Григорій, Колтко Іван, Ванцяк Матрона, Децьо Максим, Співак Іван, Барна Анна, Капелюх Семен, Обух Марія, Колтко Михайло, Горбаль Юстина.
В. 24. Туркевич Марія, Мацько Марія.
В. 28. Перлик Василь, Перлик Анна.
В. 38. Черявський Стефан, Черявська Катерина, Намісняк Анна.
В. 42. Петручкович Максим, Гуцалюк Катерина.
В. 45. Черевчук Марія.
В. 48. Старощак Анастазія, Старощак Василь, Куземка Катерина.
В. 63. Драч Николай, Панчишин Марія, Драч Марія.
В. 85. Шараварко Марія, Бризїцький Іван.
В. 93. Карпа Стефан.
В. 98. Куріля Михайло.
В. 109. Дуда Станислава, Дуда Андрій.
В. 113. Куземчак Іван.
В. 118. Кокундяк Дмитро.
В. 119. Євчук Марія.
В. 120. Ятчишин Константин.
В. 132. Гордійчук Стефан.
В. 135. Бережанський Дмитро, Цапар Антоніна.
В. 136. Качупко Микита.
В. 145. Главаті Альойз.
В. 155. Ковальський Йосиф.
В. 162. Гнатів Гелена.
В. 182. Кічан Анна, Кічан Петро, Ціміхуд Стефан, Стахів Анастазія.
В. 200. Цепла Кароліна.
В. 213. Івахів Марія.
В. 221. Кридич Іван.
В. 237. Сальо Марія, Садовий Петро.
В. 245. Гаврищкевич Григорій. Гаврищкевич Йозефіна.
В. 255. Ковальчак Юлія.
В. 276. Лаврик Ева.
В. 278. Пестуля Людвик.
В. 283. Денеґа Текля.
В. 288. Когут Дмитро.
В. 317. Мовчук Николай, Мовчук Евдокія.
В. 363. Луцишин Марія.
В. 369. Фриньк Андрій, Сарматюк Николай, Сарматюк Анна.
В. 388. Друлик Йосиф.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 5. Матрофайло Николай.
В. 25. Дуткевич Богдан.
В. 35. Перон Николай.
В. 36. Ґунчак Анна.
В. 53. Запоточний Іван, Масляник Іван.
В. 55. Кричковський Павло, Римчук Василь.
В. 80. Войцеховський Михайло.
В. 83. Конюк Олекса.
В. 85. Костюк Николай.
В. 99. Квачан Федько, Квачан Яцко.
В. 104. Коник Михайло.
В. 109. Стехуляк Іван, Шумилов Василь.
В. 112. Сахар Павлина, Петрівська Марія.
В. 120. Стравняк Стефан.
В. 133. Ґлух Іван.
В. 142. Тесовський Николай.
В. 144. Скульчук Анна. Лазорек Параска.
В. 147. Шевчук Іван.
В. 151. Сидорович Катерина.
В. 155. Кліщ Ілія.
В. 168. Максимович Стах.
В. 183. Поточняк Василь, Соколик Василь.
В. 196. Гринішак Петро.
В. 217. Кучмій Григорій, Шеремета Іван.
В. 229. Нісевич Іван.
В. 248. Шулин Теодор, Коваль Дмитро.
В. 259. Пайда Олекса.
В. 263. Гефка Андрій.
В. 276. Бабурчак Іван.
В. 292. Косцельний Іван.
В. 296. Вісковський Йосиф.
В. 316. Джума Григорій, Ґой Василь.
В. 330. Череватий Филип, Корчинський Николай, Стасишин Василь.
В. 365. Кшичковський Петро.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ КАРТАМИ (ЛИСТАМИ).

В. 2. Лопух Юрко.
В. 20. Костецький Андрій, Костецький Роман, Костецька Кароліна.
В. 25. Грановський Неприцький Александер.
В. 29. Михаліцький Григорій, Михаліцька Мелянія.
В. 47. Магеровський Іван.
В. 65. Кухта Михайло.
В. 91. Яніцький Теодор, Яніцька Текля.
В. 94. Солодка Евдокія, Солодкий Григорій.
В. 104. Торбин Петро.
В. 108. Павлуцький Николай.
В. 112. Куліковська Емілія.
В. 118. Кіч Николай.
В. 121. Іванців Николай, Іванців Дмитро, Буката Онуфрій.
В. 127. Ковальчук Олекса.
В. 136. Бочар Владислав.
В. 147. Тульба Євка.
В. 149. Косьцельний Іван.
В. 162. Зіняк Андрій, Короташ Йосиф.
В. 163. Васюрка Николай, Стецик Іван, Закутинський Петро, Фрайт Григорій.
В. 164. Махно Яків.
В. 182. Фалїнський Михайло, Ґулька Пилип, Припхан Михайло.
В. 200. Супик Францішка, Супик Михайло.
В. 207. Дзвіник Іван, Дзвіник Марія.
В. 213. Зимяк Наум.
В. 259. Німчук Василь.
В. 273. Маріяк Павло.
В. 283. Кузів Параскевія.
В. 295. Стеців Григорій.
В. 332. Притула Михайло, Притула Магда.
В. 341. Робак Тома, Робак Текля.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 5. Відливаний Дмитро, Бреслявська Катерина.
В. 7. Бурий Николай.
В. 14. Ґонтарюк Іван.
В. 20. Бойко Яків, Качмар Стефан, Чайковський Іван.
В. 21. Мартинів Кирило.
В. 24. Озарчук Николай.
В. 28. Чуба Максим.
В. 34. Сірецький Михайло, Сірецька Теся.
В. 35. Цигилік Николай, Дармороз Теодор.
В. 36. Стрилець Анна, Ґіль Марія, Замлинська Марія.
В. 37. Костишин Текля.
В. 44. Потіха Олекса, Клеман Іван.
В. 45. Воробець Мартин.
В. 46. Туранський Николай.
В. 49. Вовк Стах.
В. 50. Пірус Григорій, Худинця Стефан.
В. 56. Бліщ Андрій, Котляр Мих.
В. 58. Кулік Николай, Кулік Марія, Кузьо Олекса, Бейбер Леон, Стадницький Іван, Дудар Николай.
В. 59. Венґринович Волод., Венґринович Зофія, Шміґельський Симон, Шміґельська Наталка.
В. 61. Філевич Михайло, Кархут Дмитро, Кравз Михайло, Присташ Анна, Пилипчак Стефан.
В. 62. Стахович Іван, Дмитрак Луць.
В. 63. Андриц Іван.
В. 66. Ґельнер Михайло.
В. 67. Лесів Атанас, Семчишин Дм.
В. 70. Цимбалко Сенько.
В. 73. Паньків Стефан.
В. 75. Ґовда Василь, Хай Іван, Блащук Андрій, Ярема Онуфер.
В. 77. Ґатала Константин.
В. 78. Дорощак Нестор.
В. 81. Крушельницький Іван, Дурдела Евстахій.
В. 83. Барщевський Николай, Карнаух Онісім, Лютий Михайло.
В. 84. Ванат Михайло.
В. 93. Тітик Стефан.
В. 94. Дячун Йосиф.
В. 95. Басюк Стефан.
В. 96. Рудик Николай.
В. 97. Вульчин Василь.
В. 101. Млавець Юрій.
В. 102. Висоцький Михайло.
В. 103. Кіс Дмитро, Кущаковський Антін, Глушко Стефан.
В. 104. Мацуляк Іван, Торбин Мих.
В. 109. Садловська Кароліна, Равлюк Михайло, Скильчак Андрій.
В. 112. Піх Марія, Войнаровська Павліна.
В. 117. Чистух Ольга, Ґлутковський Михайло, Кароль Николай, Боднар Петро.
В. 119. Сокіл Розалія.
В. 121. Білявський Іван, Когут Іван, Моздер Гавриїл.
В. 128. Зазуля Ева, Зазуля Онуфрій.
В. 130. Дзюма Николай, Петеля Михайло, Зазуляк Стефан.
В. 134. Козак Павліна, Оріщак Зофія, Робак Маріянна, Маркусь Анна.
В. 136. Бойко Николай.
В. 142. Кольба Каспер, Янчишин Йосиф.
В. 143. Душнік Евгеній.
В. 144. Фурек Анна, Слободян Вас.
В. 146. Горішний Андрій, Гайдащук Симон.
В. 147. Мішкевич Олекса, Урбанський Василь.
В. 155. Стець Петро, Козак Петро, Козак Ксеня.
В. 161. Лабан Текля.
В. 170. Рудак Пелеґій.
В. 172. Кушнір Петро.
В. 175. Березук Михайло, Ґрошко Іван, Ґрошко Антін, Міхнавський Теодор, Марчишин Григорій, Боднар Михайло, Соловій Константин.
В. 178. о. Іван Захарко, Мацюк Марія.
В. 179. Козак Михайло.
В. 183. Асафайло Михайло, Грицик Василь.
В. 192. Старух Петро.
В. 193. Тиханевич Юлія, Микитюк Теодор, Микитюк Юлія.
В. 201. Кузишин Іван, Шеремета Михайло.
В. 207. Журавський Стефан.
В. 213. Граничний Іван, Ґаєвський Адам, Тарновський Николай.
В. 217. Череватий Николай, Антошків Николай.
В. 221. Бабух Катерина, Паславський Дмитро, Кривовяз Григорій, Бобій Іван, Савка Ілія.
В. 229. Славський Александер.
В. 233. Концур Розалія.
В. 234. Чечіль Николай, Колодій Йосиф.
В. 235. Кушнір Марія.
В. 239. Береза Іван, Ухнят Теодор.
В. 243. Чуба Николай.
В. 247. Котик Николай, Маліцький Йосиф, Тимків Юрій.
В. 248. Якимчук Василь, Каптій Теодор.
В. 256. Мазовський Іван.
В. 263. Мельник Николай, Тисьончний Симон.
В. 276. Герман Йосиф, Костик Іван, Данивко Федьо, Німець Петро, Михней Томко, Балик Теодор.
В. 282. Сушереба Петро.
В. 286. Хомяк Николай.
В. 292. Цап Григорій, Марусин Іван, Коваль Текля.
В. 296. Настин Іван.
В. 301. Мецівська Юстина, Шумський Стефан, Мотлюк Симон, Іващкевич Іван, Рибак Марія, Іващкевич Теодозія.
В. 303. Козоріз Гавриїл.
В. 308. Кузьма Константин.
В. 316. Чорний Григорій, Дорофей Михайло, Паснак Іван, Піндур Теодор, Лиса Агафія, Лисий Михайло.
В. 317. Данилюк Онуфрій.
В. 324. Черкас Михайло, Сікорський Стефан.
В. 330. Дідух Мих., Гишка Симон.
В. 336. Бак Михайло, Іванишин Павло, Палівода Данило.
В. 339. Капсерський Войтіх.
В. 350. Баштура Владислав, Баштура Марія, Сленьк Ева, Сленьк Йосиф, Житкевич Емілїян.
В. 354. Жесько Василь.
В. 363. Кліщ Николай, Кліщ Анастазія, Луцишин Іван, Підскальний Михайло, Кубарик Никола.
В. 364. Батючок Іван, Русин Іван.
В. 365. Яциковський Михайло.
В. 367. Попович Онуфер.
В. 379. Паньків Михайло, Багрій Роман, Багрій Григорій.
В. 384. Подоля Николай, Тимук Прокін, Семанюк Симон.
В. 388. Дощак Василь, Іванців Дмитро, Тершавський Михайло, Нікляш Яків.
В. 393. Сухина Григорій.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ КАРТИ (ЛИСТИ).

В. 3. Ґелей Михайло.
В. 8. Ганич Николай.
В. 16. Кріль Лукаш.
В. 17. Німчук Василь.
В. 34. Тузинський Теодор, Тузинський Василь, Тузинська Катерина, Фурдин Бенедикт, Фурдин Марія, Лозинський Василь, Лозинська Катерина, Дудяк Ілія, Решетар Петро, Паламар Марія, Паламар Михайло, Пішко Стефан.
В. 42. Припхан Михайло, Ґулька Пилип, Фалїнський Михайло.
В. 53. Шпікула Ілія.
В. 57. Апостол Петро.
В. 67. Шеремета Юрій.
В. 77. Павлуцька Марія.
В. 81. Білик Лев.
В. 83. Антонович Петро.
В. 87. Хорт Семен.
В. 90. Лопух Юрій.
В. 94. Шеремета Василь.
В. 96. Павлюк Василь, Павлюк Олена.
В. 102. Потітинський Даниїл.
В. 103. Магеровський Іван.
В. 105. Белюх Григорій.
В. 106. Сенів Данило.
В. 132. Кіч Николай.
В. 147. о. Михайло Кузів, Коцюрба Дмитро, Маріяк Павло.
В. 151. Тульба Ева.
В. 153. Тимчук Марія, Тимчук Николай.
В. 159. Зіняк Андрій, Короташ Йосиф.
В. 170. Лема Іван.
В. 171. Дзвіник Іван, Дзвіник Марія.
В. 175. Буката Онуфрій.
В. 206. Сусля Петро.
В. 211. Торбин Петро.
В. 229. Костецький Андрій, Костецький Роман, Костецька Кароліна.
В. 292. Косьцельний Іван.
В. 296. Притула Михайло, Притула Магда.
В. 316. Челядин Теодор.
В. 323. Дривецький Николай.
В. 326. Фіняк Яків.
В. 338. Падучак Григорій.
В. 365. Грицай Іван.
В. 370. Савчук Гавриїл.
В. 391. Кухта Михаїл.
В. 396. Іванців Николай, Іванців Дмитро.
В. 401. Лулька Михайло.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ:

В. 57. Гатальський Франко.
В. 78. Кіт Николай.
В. 90. Ковалишин Семен.
В. 106. Меца Павло.
В. 109. Прибильський Николай.
В. 131. Стрільчук Володимир.
В. 176. Деревяна Ксеня.
В. 218. Дзяпка Іван.
В. 237. Марцишин Татіянна.
В. 243. Твердохліб Василь.
В. 301. Шкарлят Іван.
В. 380. Кривень Іван.

УВАГА,

котру кождий місцевий урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї стисло застосуватися.

Члени, оголошені в рекордовім звіті за місяць червень 1920 року яко суспендовані або виключені за неплаченнє місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далі бути членами У. Н. Союза, мусять зголоситися в протягу сего місяця (липня) до своїх відділів і вписатися наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця липня 1920 року, то в серпни 1920 р. мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятте), коли хотять бути членами У. Н. Союза, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени котрі в місяцю червни 1920-го р. взяли переступні листи, а ще доси не зголосилися до якогось иншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мають се зробити в місяцю липни 1920 року, бо на другий місяць то є в серпни 1920 р. вичеркнеться їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до У. Н. Союза тільки на підставі нових аплікацій (просьб о принятте).

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю маю 1920 р. було членів в У. Н. Союзі	12.314
В місяцю червни принято нових членів до У. Н. Союза	68
В місяцю червни принято на ново в члени У. Н. Союза	62
В місяцю червни принято з переступними листами	47
В місяцю червни прийшло з инших кляс посмертного	7
Разом	12.498
В місяцю червни 1920 р. суспендовано за неплаченнє місячних вкладок до У. Н. Союза	218
В місяцю червни взяли переступні листи	65
В місяцю червни 1920 померло	12
В місяцю червни відійшло до инших кляс посмертного	7
Разом	302
В місяцю червни 1920 У. Н. Союз після сімох кляс посмертного числив	12.196

ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕНЯ:

Кляса D $100	5
Кляса A $250	341
Кляса AA $500	4.545
Кляса B $750	306
Кляса C $1000	6.916
Кляса BB $1500	77
Кляса CC $2000	6
Разом	12.196

К. Кирчів, гол. предс. У. Н. С.,
Р. Слободян, гол. рек. секр. У. Н. С.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. „Рогатинщина", від. 396, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 17. липня, о годині 7-мій пополудни, під ч. 2112 Тостин ул. На сім мітінґу є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої залеглости. Неприсутні члени будуть карані після статута. — Т. Феза, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Єдність", від. 163, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться дня 17. липня, точно о годині 8-мій вечер, в гали звичайній. Обовязком кождого члена прийти на той мітінґ, бо є важні справи до полагодження, між иншими будеться читати одну важну просьбу. Неприсутний член буде караний на підставі річної ухвали. — В. Стецула, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в четвер, 15. липня, в парохіяльній галі під ч. 303 Гудсон Аве., точно о 7-мій годині вечер. Проситься всіх членів, аби явилися на сей мітінґ, бо є богато справ до полагодження ще з тамтого мітінґу, а то звіт з урядовання за шість місяців. Кождий член повинен подбати о нових членів. Котрі ще не належать до жадного товариства, най прийдуть і впишуться до братства і до У. Н. Союза. Котрий член не явиться на сей мітінґ, підпаде під кару грошеву, або буде суспендований. — А. Онуфрик, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. „Згода", від. 20, подає до відома своїм членам, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, о годині 1-шій пополудни. Повинні всі явитись як один. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. Будеться принимати нових членів. — Д. Рубаха, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. св. Василія, від. 229, подає своїм членам до відома, що піврічний мітінґ відбудеться дня 18. липня, о годині 1-шій пополудни. Обовязком кождого члена прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Котрі члени є довжні за червень, мають виповнити довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Ви, члени, мусите зрозуміти, що ніхто не буде за Вас дбати. Не думайте собі, що Ви маєте колектора, котрий буде за Вами ходити. Ті часи вже минули, а тепер се вже від Вас самих залежить. Тож уважайте самі на себе! Кождий член повинен привести хоч одного нового члена. До товариства будемо принимати без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Контрольори мають здати справозданнє з піврічного діловодства урядників. — М. Коцюпка, предс.; П. Притула, кас.; В. Тарас, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки міста Львова", від. 143, взиває всіх своїх членів, аби конче всі явилися на зборах 17. липня б. р. і поплатили свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрий член не явиться на збори і не повідомить уряду, заплатить кару після статута. Мітінґ відбудеться в У. Н. Домі під числом 217 Іст 6-та ул. Проситься всіх членів явитись як один в 8-мій годині вечер, і повідоміть своїх знакомих.— Я. Кирич, предс.; П. Мельничук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Николая, від. 175, повідомляє своїх членів, що слідуючий мітінґ відбудеться в неділю, 18. липня, в гали парохіяльній при Кліперт eвеню, зараз по Службі Божій. На сей мітінґ кождий член має явитись і вирівнати свої залеглости. Маємо богато важних справ до полагодження, тож присутність кождого члена є дуже пожадана. — П. Пошивак, предс.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальні і місячні збори відбудуться в неділю, 18. липня б. р., о годині 2.30 пополудни, в сали Укр. Н. Дому під ч. 217-19 Е. 6-та улиця в Ню Йорку. Обовязком кождого члена явитися на тих зборах, бо є важні справи до полагодження і будеться вибирати делеґата на головну конвенцію У. Н. Союза. Неявившийся на тих зборах член буде караний 50 цнт., а урядник $1.00. — О. Плескун, предс.; К. Ґураль, кас.; М. Боднар, секр. фін.; В. Мартинів, секр. рек.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. Николая, від. 127, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 18. липня, о годині 6-тій вечером, в гали Української Січи під ч. 29 Клемо стр. Кождий член повинен явитись і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. — Е. Тимкович, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. „Українська Січ", від. 170, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 17. липня с. р., в гали церковній, ріг улиць Сусекс і Ґрін, точно о годині 6.30 вечеорм. Кождий член має явитись на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Кождий урядник і контрольна комісія мають здати звіт за минувших шість місяців. Буде вибір нового предсідателя. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі зістануть суспендовані. Проситься прибути на означений час. Неявившийся член підлягає карі $1.00, а урядник $2.00. — Г. Сосульський, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться один тиждень скорше, то є дня 18. липня, о годині 2-гій пополудни, в новій церковній гали, по тій причині, що 25. липня випадає парафіяльний пікнік. Проситься всіх членів, щоби зійшлися на означений час, бо є важні справи до полагодження. Хто хотів би вступити в члени У. Н. Союза, зволить прийти на той мітінґ. — С. Войтович, секр.

ДО ДИСКУСІЇ ПРО УКРАЇНСЬКУ СІЧОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(Допись з Ґери, Інд.).

Відповідь на осторогу.

В „Свободі", ч. 78, головний отаман Січової Організації тов. П. Новодворський помістив кілька слів правди (чи радше, неправди) про Січову Організацію, де перестерігає, аби ніхто не поміщував брехливих дописий на С. О. Отже як відомо шановним читачам, що ніхто ніяких брехливих дописий ніде не поміщував проти С. О., тільки відділ 41-ий С. О. з Ґері, Інд., вислав заяву на руки головного отамана, тов. Новодворського, а шікаґовська „Україна" її оголосила публично без ніяких змін і „Н. Слово" таксамо з малими змінами.

Тому я яко бувший член С. О. і один з тих, що ту відозву підписали, почуваюсь до обовязку відповісти головному отаманови на згадану перестерогу, не тому, що бажаю собі з ним полеміки, але тому, щоби справу вияснити і не вводити в блуд публичної опінії.

Отже тов. отаман пише, що на надзвичайному зїзді С. О., котрий відбувся в днях 1. 2. і 3. мая с. р., по справозданню прийшло між присутними делеґатами до непорозуміння, яке не вийшло ані зі сторони бувших урядників ані з якоїсь диктатури, лише через те, що осідок С. О. був в Ню Йорку, а Екзекутива була порозкидувана по великих просторах, так що не можна було як слід порозумітись.

Я не хочу входити в те, чи приніс яку користь бувший Січовий Зїзд чи ні, тільки хочу зазначити те, що тов. отаман розминається з правдою, коли говорить, що Січовий Зїзд був в тій цили скликаний, що осідок був в Ню Йорку, а Екзекутива порозкидувана по великих просторах, і не могла ніяк порозумітись. Я думаю, що се не ділось в середньовічних часах, коли не було ні зелізниць ні телеґрафів ні телефонів, але се ділось тому пару місяців, де все було так як і нині.

Се такийсамий арґумент як той, що кажуть, що як президент Вилсон поїхав до Европи, то там вже ті пойнти, що він їх оголосив в Америці, зробились неважні. Тут треба признатись до инщих причин, що дали притоку до непорозумінь в С. О. і скликання надзвичайного зїзду С. О. Отже ще перед зїздом С. О. можна було завважати велику ріжницю поглядів у половини Екзекутиви, яка була в Ню Йорку, і в другої в Шікаґо. Одна половина Екзекутиви, з Шікаґо, хотіла, щоби при помочі С. О. побивати своїх противників Ню Йорчан, однак тому була на перешкоді перша половина з Ню Йорку. Тому товариші Шікаґовці не бачили иншого виходу, тілько домагатись надзвичайного Січового зїзду, на котрому би могли завоювати висше згадану орґанізацію й осягнути свою ціль. Панове Шікаґовці славні з сего, що дуже мають апетит на завойованнє головних орґанізацій і при помочі них поставити на переді своє велике „я". Я думаю, що шановним читачам „Свободи" відомо, кілько разів панове Шікаґовці робили замах і на У. Н. Союз і на прочі головні орґанізації. Ще кождому з нас в памяти те віче в 1917 р., по 14-тій головній конвенції. Як сим панам не вдалися їх ітриґи, то скликали віче до ґалі Крехняка, де головний інтриґант кричав з плятформи: **„Ми мусимо постаратись, щоби американське правительство У. Н. Союз розвязало, а маєток сконфіскувало!"** Також сказано було: „Проч зі Союзами, проч з українськими орґанізаціями! Хто хоче себе обезпечити, то має американські іншуренси" і т. д. Се говорено було по 14-ій головній конвенції У. Н. Союза, але тоді згаданим панам не вдалося здобути сеї орґанізації для своїх цілий. Таксамо було і з другими орґанізаціями. З тихсамих причин і в тійсамій цили і тимисамими людьми було піднесене скликаннє минувшого Січового надзвичайного зїзду, з тою ріжницею, що тепер вдекорувались ті панове товаришем головним отаманом П. Новодворським .

Дальше, тов. отаман пише, що осідок С. О .перенесено до Шікаґо не з тої причини, що декотрі нюйорські урядники привели С. О. до упадку ані з тої причини, що там робота не ішла добре, тільки тому, що в Шікаґо й околиці і взагалі на заході є споре число Січовиків та людий відповідних до видавання „Січових Вістий" і т. д., без великих коштів.

Отже я осміляюсь запитати пана отамана: Чи Ви питалися або хто инший тих членів, котрі є в Шікаґо і в околиці про згоду, де має бути осідок С. О.? Я думаю, що Ви не питались. Се уплянувала і згодилась на се тільки одна трійця на Оклей, бо думала що спече свою рибку на чужому олію, а тимчасом і рибки не упекли і олій чужий змарнували.

Таксамо тов. отаман буде ласкавий сказати, котрих таких великоздібних людий має в Шікаґо до видавання С. В., ще й таним коштом? А може тов. отаман має на думці безплатного редактора? Алеж Шікаґовська громада вже давно переконалась, що безплатне треба часом дорозше переплатити ніж згори плачене. А за друкованнє С. В. треба може дорозше заплатити в Шікаґо ніж в Ню Йорку. Се вже переконався і самий головний отаман, коли видав лише одно число „С. В." за три місяці свого урядовання. Вкінці, я би просив головного отамана, щоби сказав, де і коли і хто пише брехливі дописі, бо я хотяй читаю всі американсько-українські часописі, не бачив, аби хто щось подібного писав.

Андрій Цебак.

ПОДЯКА.

Щиру подяку складаю Вп. Урядникам і Членам У. Н. Союза за уділену мені поміч в квоті $50 в так довгій недузі, яка навістила мене, бо близько два роки борюсь і тяжко прийти до здоровля. — **Михайло Кравчук,** Мерси Госпітал, Прескот, Арізона.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

NEW YORK, N. Y.

Заходом Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союза в Ню Йорку, уряджує

В НЕДІЛЮ, 18. ЛИПНЯ 1920 Р.

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

в Belvedere Park, North Beach, L. I.

Початок о годині 11-ій рано.

Вступ 50 центів. Музика перворядна.

Родимці! На пікніку будуть ріжні роди забави, виграўка і кругольня. Прийдіть на сей пікнік всі!

84-86 КОМІТЕТ.

TRENTON, N. J.

Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 245 У. Н. С. в Трентон, Н. Дж., устроює **ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ в суботу, дня 17. липня 1920 р. в Padderatz Hall, 701 Whitaker Avenue, Trenton, N. J.** Початок точно о годині 5-тій пополудни. Вступ для мущин 35 цнт. Для женщин вступ вільний. 84

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщеннє платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошеннє з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положеннє і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюваннє надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

Не належиться ждати відповідий на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але передає їх сторонам, які подали оголошеннє. Від сторін належить сподіватися відповіди.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

DR. SPILLINGER

СТАРИЙ СПЕЦІЯЛІСТ

ВСІХ МУЖЕСЬКИХ І ЖІНОЧИХ НЕДУГ

стараню бадае і лічить.

153 EAST 18TH STREET, NEW YORK CITY

ГОДИНИ ОФІСОВІ: В понеділки, середи і суботи від 9. рано до 8. вечер. В тих днях е безплатне бадання. В инші дні приймається за попереднім порозумінням.

ЗНИЩІТЬ СВОГО ЗЛОГО ВОРОГА.

Вашим злим ворогом тут в Америці є се, що Ви не почуваєтесь тут як дома. Не можете зрозуміти понятя житя американця лише тому, що не можете зрозуміти про що іде бесіда, бо не знаєте англійського язика. Ми даємо Вам нагоду набутя сего знаня і Ви повинні скористати з неї. Тямте, що Ваше щасте і успіх в житю тут в Америці зависить лише від знаня англійського язика. Коли думаєте вертати до краю, то учіться сеї мови. В Европі потреба людий зі знанем англійського язика, инакше будуть кликати чужинців. Чи не ліпше, щоб свої люди знали сю мову. Нашою легкою системою, Ви вивчитесь сего язика протягом 3 місяців, пересилаючи свої лекції почтою. Пишіть ще сьогодня за приготовавчою лекцією і подробицями, які висилаються за 10 цнт. грішми або марками, можна канадійськими. Адресуйте: 36-38

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46,
525 W. 47th ST., NEW YORK CITY.

Г. Хоткевич.

ГУЦУЛИ Й ГУЦУЛЬЩИНА

ЦІНА 25 ЦЕНТІВ.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЄ

ГАМБУРГ
АНТВЕРП
ГДАНЬСК
КРАКІВ
ВІДЕНЬ
ОДЕРБЕРГ

Хто лише хоче дістатися до дому безпечно і вигідно, нехай перше пише до нас по раду і пояснення. Корабельні карти на ВСІ лінії до Европи. 68—

Аплікації на ПАШПОРТИ виповнюєсь даром. Помагаемо дістати всякі документи до виїзду.

Ми спровадимо Вашу родину до Америки.

ГРОШІ

висилаємо і вимінюємо по низьким деннім курсі. Пишіть сейчас по безплатну пораду до

S. DE VITA
Український Банковий Дім
2105 FIRST AVENUE,
NEW YORK, N. Y.
DEPT. U-4

ДО ХОРИХ ЛЮДИЙ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
СЛАВНИЙ СПЕЦІЯЛІСТ 31 СТАРОГО КРАЮ

[illegible] ... українці ... свої урядні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГИ УТРОБИ, НИРОК, ... , ГЕМОРОЇДИ, НЕДУГИ СКІРИ, РІЖНІ ЗАТРОЄННЯ КРОВИ, ЗАПАЛЕНЄ СЛІПОЇ КИШКИ І Т. Д.

[illegible]

Dr. B. HOHENBERG,
304 — 2nd Avenue,
(між 17. і 18. улицею)
NEW YORK CITY
Години офісові: щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер. ...
Телефон: 1832 Stuyvesant

НОВИНКИ.

Із всього світа.

Цікава република.

Помимо того, що Китай вже протягом девять літ називають републикою, він все ще не позбувся церемонних почестий, якими звеличують всякі принци та князі теперішного 15-літного володаря Китаю. Звичайна стріча з „володарем" відбуваеться ще й тепер на колінах всіх придворних достойників. Коли він засяде на своїм престолі, так всі разом кланяються йому девять разів, дотикаючи землі своїми головами, і вислухують читання маніфесту або якого иншого розпорядження на своїх колінах. По сім міністри складають свої справоздання.

А ми дивуємося, коли хто заговорить, що Росія має своїх новітних царів, або що на Уккраїні чомусь тяжко прийти нашим до ладу. Клопіт мабуть у тім, що добрий український борщ не кождому смакує. Надоїв, бачте, і вони позирають на печену російську ворону, то знова на перелет західних печених шпаків, а декотрих запахла навіть здохла собака. Одному чорний яструб смакував би, а другому білий. Але нехай тої розбіжности налеться кождому по уха, то потім може і спільна праця посмакує. Доля України так чи сяк оперта на волі народу, але ніколи на наклепах поодиноких провідників.

Наполеон читав богато.

Наполеон належав між иншим і до завзятих читачів книжок, бо навіть вибираючись на поля Ватерльо приказав забрати свою бібліотеку. Коли ще був поручником, то в протягу свого 3-літного постою при ґарнізоні у Валенс весь час посвячував на читанне і перечитуванне цілої тамошної бібліотеки. Ми знаємо, що Наполеон приказав був написати спеціяльну історію України, яку друковано довірочно і яка вийшла в дуже малім числі примірників. Великий вожд носився з гадкою побільшити свою переїзну бібліотеку до числа трох тисяч, але вона не виносила більше від 800 томів. Такими пильними читачами книжок були все попри свою велику роботу великі люди і в них на все ставало досить часу. В звичайних пересічних людий на читанне чомусь не стає часу, чи може у вільні хвилі вони волюіть в карти заграти, замісць пірнути в читанне якоїсь цінної книжки. Тимто й пересічні люди стають чимраз гірші, або знижуються зовсім до нінащо.

Музика а спячка.

Жінка теслі Мінца по видужаню з інфлюенци попала в недугу спячки і лікарі шпиталю Віліяма Паркера не могли її ніяк пробудити. Згадана жінка лежала в такім стані чотири тижні, аж її мужови прийшло до голови, як то його жінка любила дуже музику, головно деякі концертові кусні. Проте запросив він талановитого скрипака Гофмана і той почав тягнути легко по струнах своїм смичком, і в тім жінка Мінца пробудилася. Вона пізнала музику Шубертової Серенади і потім опустила знова голову. Лікарі боялися, що то було тимчасове пробудженнє, але потім переконалися, що музика скрипки поділала на нервовий устрій деяких нервів і покликала їх до дальшої чинности.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСИЙ В АМЕРИЦІ.

Відень, дня 19. червня, 1920.

До Хвальної Редакції „Свободи".

Українське академічне Товариство „Січ" у Відні просить Вас вічливо прислати йому комплети всіх річників Вашої цінної часописі. З рівнозвучною просьбою звертаємось до редакцій всіх періодичних видань в українській мові, з метою зложити у себе як найбільше матеріялів з воєнного та революційного часу, так богатого в далекосяглі випадки людської історії.

Сим хоче Товариство „Січ", якого істнованнє датується ще з 1868 року, дати можність дослідникам нашої історії, які опиняться на будуче у Відні і за виїмкою нашої бібліотеки ніде не мати-муть спромоги стрінутися з українською книжкою, користати із згаданих жерел. Але що майно наше скупе готівкою, ми просимо висилати нам Ваші часописі даром.

Не маючи адрес всіх американських редакцій, просимо надрукувати ласкаво се письмо у Вашій часописі.

За ласкавий дар складаємо згори щиру подяку та остаємо з глибоким поважанием

ЗА ВИДІЛ ТОВ. „СІЧ" У ВІДНІ:
Володимир Ломінський, голова;
Г. Полотнюківна, ґазетярка.

ЗА ЩО І ЯК КАРАТИ ДІТИ.

Дуже часто серед Українців лучаеться таке, що ані батько ані мати не звертає пильної уваги на свої малі діти, заки ті ще зачнуть говорити і ходити. Родичі звичайно кажуть: „Та мій синок ще малий, ще нема що бити; як підросте, то я його навчу розуму!" Такий погляд є цілком мильний.

Пословиця каже: „Нагинай галузку поки молода, бо як виросте на велике дерево, то не нагнеш". Се влучно можна сказати про діти; як виростуть, то тоді їх не можна навчити ані послуху ані чемного поступовання. І коли родичі не звертають уваги на діти, як ті ще малі, то як вони підростуть, тоді вже пропало. Тоді ані карами ані погрозами не можна їх навчити.

Часто серед гніву родичі немилосерно побивають діти. Таке поступованнє є шкідливе для дітий, з огляду на їх фізичне і моральне здоровлє. Коли батько серед злости і гніву карає дитину, за щоб-то не було, то він може ушкодити дитину на тілі — часом зробить її досмертною калікою — а сам примір розгніваного батька учить дитину гніватись і битись, коли вона є в гніві. І коли яка мати жалується, що її діти є склонні до гніву і бійки, то вона, або її муж сему винні. Діти не родяться ані добрими ані лихими, але стають такими, серед якого окруження вони живуть.

Ні одна мати не повинна відволікати початку виховання дитини. Заки дитина починає говорити, вона вже розріжняє усміх і гнів, і через вираз свого лиця мати може вчити навіть маленьку дитину ріжниці добра і зла.

Приміром, коли мати сидить з дитиною коло стола, а дитина починає стягати обрус, мати, прибираючи поважно гнівливий вираз лиця і беручи дитину за руку від обруса, може казати: „Ні! Не рушай!" або щось подібного. Дитина се зрозуміє. І коли мати буде на се звертати пильну увагу, дитина навчиться послуху ще на руках матери. До сего треба трохи терпеливости, але се заощадить богато праці, труду і добра для матери дитини.

Дитина вже на руках матери навчиться початків послуху і буде мати добру підставу на будуче.

Коли дитина підросте, то легке покаранне дитини стає конечним, коли родичі бачать потребу поправи своїх дітий. Се повинні родичі робити приватно. Зайві особи не повинні бути причасними під таку хвилю. Бо лучається таке, що батько або мати за якунебудь провину хоче покарати дитину, коли кума, або сваха сміється з того, або боронить дитину, яку треба було покарати за провину. Таке поступованнє є згіршуючим для дитини. Дитина мильно зрозуміє, що вона не провинилася, бо хтось за неї заступається і буде посуджувати батька або матір за несправедливість.

Звичайно фізичні кари не є так успішними, як моральні. Коли родичі покарають дитину пояском або тростиною, то вона справді буде боятися, але всеж таки вона буде повторяти свої провини одні за другими, коли в неї нема зародків слухняности. З моральних кар є успішними ті, якими промовляється до чуття, приміром: відосібненнєм дитини і посадженнєм в кутку; казати скоро іти спати; казати їсти осібно обід; казати бавитись осібно від прочих, бо діти звичайно люблять бавитися разом; відобрати улюблену забавку, не дати ласощів, або цукорків через кілька днів. Замикати дитину до темного алькиря або оповідати страшні видумки, є нечесним і жорстоким.

Родичі, що уживають прута або кулака, часто скаржаться на зарозумілість і впертість своїх дітий. Се походить з тої причини, що родичі нерозсудно карають, не розсліджують справи, не обясняють, чому і за що карають дітий — а серед гніву забувають себе, що вони є родичами сих дітий.

В наших часах лише дім задержав той звичай карання дітий — але лише між Українцями, котрі за молодих літ не звертають на діти пильної уваги, а коли дитина підросте, то хочуть дитині нагнати розуму буком за один день. Чогось подібного не знайдемо між иншими народами, де на діти звертають найбільшу увагу. В школах усунено сей звичай; навіть по вязницях тілесне каранне уважається незаконним.

Розважні родичі ніколи не карають дітий, коли є в гніві. Коли родичі серед гніву карають дитину, через те саме впоюють в неї зародки впертости і бійки. Тому, коли хочемо замінити війни на розсудне полагодженнє спорів, мусимо се зробити в наших домах з нашими дітьми.

ПЕРША І ОДИНОКА

УКРАЇНСЬКА ЕКСПОРТОВА КООПЕРАТИВА

Інкорпорована правами стейтів

Ню Йорк і Ню Джерзи

ПОДАЄ ДО ВІДОМА, ЩО РОЗШИРИЛА СВОЇ ВІДДІЛИ:

1) ВІДДІЛ КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ: видає пашпорти в протягу 3 днів; уділяє даром порад, як їхати до старого краю, щоби оминути здирства і митарства; інформує, як спровадити родину або знакомих із старого краю.

2) ВІДДІЛ ГРОШЕВИЙ: пересилає гроші до Галичини і Буковини новим способом, тано і скоро, ґарантуючи за кождий цент.

Памятайте, що ми доси обслужили задоволяючо понад 5.000 Українців.

Звертайтесь листовно або особисто до головної канцелярії:

UKRAINIAN EXPORT CO., Inc.,

ФІЛІЯ
684 Joseph Ave.,
Rochester, N. Y.

318 BROADWAY,
NEW YORK, N. Y.

ФІЛІЯ
24 Van Buren St.
Passaic, N. J.

ЧИ ВИ Є ХОРІ? ЧИ ВИ Є ХОРІ?

Єсли терпите на яку хоробу, без ріжниці як довго і лікар не міг Вас вилічити, ПРИЙДІТЬ ДО МЕНЕ. Я ПРИВЕРНУ ВАС НАЗАД ДО ЗДОРОВЛЯ.

Віддаль або брак грошей най не встримує Вас. Богаті як і бідні одинаково обслужені. Я є найбільший в Піттсбурщині спеціяліст і лічу мущин вже від богатьох літ. Маю найліпше заосмотрене бюро, включаючи Х-Рей машину, через котру можу Вас переглянути, як через веркало. Власний департамент дроґерії, де є тутешні і імпортовані лікарства. НЕ НАДУМУЙТЕ СЯ, але зараз прийдіть до мене, як до приятеля. Говорю Вашою мовою. Одна візита переконає Вас, що я можу для Вас зробити.

Посідаю спеціяльні ліки на хоробу крови і лічу слабости в протягу кількох днів. Я вилічив тисячі випадків слабости мущин, хороби скірні, ревматизм, хороби желудка і утроби, сверблячка, гемороїди і всі хронічні слабости. ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 80—92

Prof. Dr. H. G. BAER,
811 SMITHFIELD STREET, PITTSBURGH, PA.
НАПРОТИ ПОЧТИ.

ВАЖНЕ! — Витніть се оголошене і принесіть його зі собою.

Щоби віїхати до Старого краю, мусите мати пашпорт і відповідну шіфкарту, рівнож мусите заплатити податок і відослати свій пакунок (баґаж), до того Вам потреба помочі, се є совісного агента. Тож зверніться до нас, а ми Вам виробимо пашпорт в тягу 4-ох днів і викупимо відповідну шіфкарту на найліпшу морську подорож, займемося податком і висланнем Вашого пакунка.

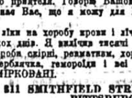

Ми отримали слідуюче письмо від одного з наших пасажирів:

„Ми низше підписані поручаєм всім, котрі їдуть до краю, що Армін Герцеґ випровадив нас як слід, з чого ми є вдоволені і радимо другим, щоб вдавалися до него а рівнож будуть вдоволені. — З поважанием. — Проць Симаник, Л. Рудніцкі, Ян Должаньскі, Ґреґор Маюк, Федор Тиличкан, Іван Чайковскі".

Спровадимо Ваших Кревних скоро і займемося при висіданню з корабля в Ню Йорку.

Гроші посилаємо і ґарантуємо за доручення їх в Старім Краю від 3-ох до 4-ох тижнів. 83—

Не примушуємо міняти гроші, як се роблять другі агенти.

ATLAS TRAVEL SERVICE CO.,
Manager ARMIN HERZEG,
127 WASHINGTON STREET, NEW YORK, N. Y.

ПОДОРОЖ ДО МІСЯЦЯ І МАРСА

Сни учених.

Учені астрономи і професори не перестають ломити собі голови над тим, якби то дістатися на місяць, Марс, Венеру й инші планети. На сю тему мав у Шікаґо науковий відчит проф. фізики Роберт Е. Ґудард.

Він працює тепер над збудованнєм ракети, яку би можна пустити на місяць, однак сумнівається, чи вдасться коли людині передістатись через ту просторонь, яка відділяє місяць від землі.

Ракета, котру будує той професор має коштувати 100.000 долярів. Пропульсія (лет вперед) буде підтримувана серією сильних вибухів, які мають протиділати притяьаючій силі землі (ґравітації).

Атомічна сила Виатта.

Втійсамій справі забирає голос в місячнику „19 Століттє" Гарольд Виатт, і заповідає великий переворот в людськім життю, котрий наступить з хвилею, коли ученим удасться звільнити і зужиткувати так звану „атомічну енерґію".

Ся енерґія робить те, що дуже маленькі часточки (атоми), з яких складаються всі матеріяльні предмети, тримаються разом і то дуже сильно. Сей учений, добувши мідяний гріш з кишені і кладучи його на стіл, сказав: „Колиб я міг увільнити силу, яка тримає разом атоми сего гроша, вона би висадила цілий сей великий будинок в повітре". Виатт твердить, що коли людям удасться відкрити тайну тої „енерґії атомічної", то тоді зачнеться нова доба. Копальні угля і нафти стануть тоді безпотрібні, бо їх яко паливо заступить „енерґія атомічна".

Комунікація воздушна.

Комунікація переміниться на воздушну, а скорість буде так величезна, про яку тепер не маємо навіть поняття. Скорість сю гальмувати буде хиба страх, що сильне терте воздухоплава о воздух зможе запалити його, хоч і на те знайдеться лік.

Нові воздухоплави будуть великі, як найбільші кораблі, і зовсім не будуть подібні до нинішних. Тоді буде можливо навязати комунікацію з планетами, тому що скорість таких будучих воздухоплавів буде виносити милю в одній секунді, а віддаленнє місяця від землі виносить около 210 тисяч миль англійських, отже подорож до місяця буде тривати лише 60 годин.

Подорож до Марса, після обрахунку Виатта, буде тривати около року. Однак декотрі вчені, між иншими і професор Ґодард, кажуть, що такі подорожі ніколи не будуть можливі, тай що мрії учених у тій області лишаться лише мріями.

З НІЧОГО.

— Кілько маєш довгу?
— 100 тисяч.
— Ага! Се вже гарна сума.
— Але вважай, я ні з чого дійшов до такої великої суми. І шага не мав при души, як зачинав.

ТО НЕ ҐЕШЕРФ!

Сура: Мошку, біжи скоренько по лікаря. Іцньо пікнув 10 сотиків.

ПЕРЕПИСКА ДРУКАРНІ „СВОБОДИ".

Урядник тов. ім. М. Грушевського в Нюарку, Н. Дж. зволить зголоситися до друкарні „Свободи" по замовлені сим Товариством статути. 84

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Бр. св. Михаїла устроює БАЛЬ дня 17. липня 1920 р., о годині 7.30 вечером в Українській Хаті під ч. 22 Grayling Ave. Тікети: 35 і 25 цнт. Весь дохід призначений на касу хорих Братства. За добру забаву ручить
84-85 КОМІТЕТ.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Родимці! Купуйте фарми в околиці міста Онейда, Ром. Тут є землі рівні, без каміння, родиться всьо. Можете їхати вперед де хочете за фамами а відтак прийдьте до мене, а переконаєтеся де є ліпша земля. Скажуть Вам всі наші українські фармери, що в околиці Онейда є найліпший ґрунт. Пишіть якої великої фарми хочете і кілько можете згори вплатити. 84—

А. ФИЛИПЧАК,
DURHAMVILLE, N. Y.
(Tel. 38 F. 41,, Station, Oneida, N.Y.)

ДОБРА ВІСТЬ ДЛЯ НЕДУЖИХ

Я переніс свої офіси до власного будинку під **120 EAST 29TH ST.** (близько Лексінґтон Евеню). Попит за моєю лікарською услугою став так великий, що мій льокаль оказався рішучо за малий для обслуги сильно зростаючої моеї клієнтелі. Коли Ви терпите на ослабленне нервів, бите серця, ослаблення легких, прикру утому, завороти, болі голови з маяченнем, ослабленне членів тіла, гнилі рани, чиряки, катар, болі горла, болі жолудка і прищі? Сі недуги як і много инших є часто першими признаками наближаючоїся утрати здоровля і сили. Віддайтесь лічению в початках доброму лікареви.

Важні успіхи.

Лічене електрикою і пряме застрікуване в кров серумом, вакциною і бактеріною, які я уживаю, запевнює добрі успіхи. Порадьтеся мене тепер. Не відкладайте на другий день.

Недужі мущини і женщини. Не терпіть. Не зневірюйтесь. Прийдіть до мене ще нині і зверніть на дорогу до здоровля і щастя. В многих случаях всяка недуга погіршуєсь, коли їй недасться сейчас лікарську поміч. Віддайтесь мені в опіку. Скористайте з мого довгого досьвіду в лічению хронічних, нервових, шкірних і кровних клопотів. Факти про те, що я поміг тисячам людий повинні Вас увірити, що і Вам помогу. Запрошуєсь Вас відвідати мене.

Я ЛІЧУ

свіжі і хронічні долягливости, як прим. кровні, шкірні і нервові клопоти, недуги жолудкові, кишок і печінки, також ревматизм, болі в крижах і ВЯЗАХ, болі голови, запір, завороти, прищі і катар голови, носа і горла.

НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ, АЛЕ НАВІДАЙТЕСЬ СЕЙЧАС.

МОЯ ЛЯБОРАТОРІЯ

є добре засоблена у великий ряд ЛІКІВ для всіх недуг, які я лічу, і коли даю недужому лік, то знаю добре, що він дістане і маю певність про чистоту і силу тих ліків.

УЛАДЖЕННЄ ОФІСУ

містить найновійші ЕЛЕКТРТИЧНІ, ХІРУРГІЧНІ І МЕХАНІЧНІ АПАРАТИ і я маючи повну опитність про їх застосованне можу їх уживати з великим успіхом для недужих.

DR. LEWIS
120 EAST 29th STREET,
Близько Лексінґтон Евеню.
NEW YORK, N. Y.

ЗАПЛАТИТЕ КОЛИ ВИЛІЧИТЕСЬ З НЕДУГ КРОВНИХ АБО НЕРВОВИХ.

Офіс оснований понад 35 літ. Не лічимо нічого иншого. Уживаємо найліпших способів лічення в сьвіті. Ми се знаємо і наші пацієнти се знають. Гемороїди рішучо лічить ся без операції і болю. Ревматизм і всі недуги крови і нервів, без огляду як старі і тяжкі скоро лічить ся при можливо найменьших видатках. 104—

І подумайте над сим! Ні один доляр заплатите, аж Ви зістанете вилічені. — Години урядові: від 10. до 5. у вівторки і суботи від 10. до 8. В неділі від 10. до 1.
(Близько 75-тої улиці).

HEIDELBERG TREATMENT, 1058 Lexington Ave., NEW YORK CITY.

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

нема ліпшого ремесла від автомобільового. Я є з краю довголітній і добрий механік і шофер в Америці. Хто вивчиться в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні по всі часи. Звежте, що наша школа є одною з ліпших в Америці. Ужидаєсь до науки всі найновійші моделі автомобілів. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порадьтеся з нами. Офіс отворений і в неділі.

Записуйтесь до нашої школи. — I. Stepanoff, інструктор і механік.

Для інформації наш офіс отворений в неділі до 12. г. в пол. Пишіть по катальоги

ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

ТЕРПЛЯЧІ МУЩИНИ

Dr. MESSEC,
124 No. 8th Street
Philadelphia, Pa.

на недуги крови і скірні, вичерпане, нервовість, притупленний і розсіяний ум, слабости нирок і міхура, слабі нерви, недуги катару і т.д.

ВИ ПОТРЕБУЄТЕ ПОМОЧИ

Я ДАЮ РЕЗУЛЬТАТИ

скоро, стало і по малій ціні без перерви часу у Вашій роботі. Коли Ви не могли осягнути поміч у Ваших доляґливостях і попалисьте в зневіру і починаете тратити надію, зголосіть ся до мене, щоб я Вас збадав і побачив, що для Вас можу зробити. Я маю 20-літну безперервну практику в медицині і оперовану в стейті Пенсильвенія лічення хронічних недуг, нервових і скомплікованих слабостий а Ви осягнете користь з мого досьвіду, бо я заопікуюсь Вами особисто кождого часу як Ви прийдете. Я буду лічити Вас найліпшими модерними і науковими методами якими лиш розпоряджаю, так електричними як і медичними. Колиб я не міг після свого осуду Вам помочи, то я Вам скажу. Коли Ви є недужі, немічні, нервові або вичерпані, порадьте ся мене.

НОВА МЕДИЧНА СИСТЕМА

Електричне лічене і пряме застрікуване крови через шпилане бевольсом і серум, яких я уживаю запевнять Вас про добрі успіхи.

Dr. MESSEC
СПЕЦІЯЛІСТ
124 N. 8th Street
PHILADELPHIA, PA.

ПОРАДА ДАРОМ.

ГОДИНИ ОФІСОВІ: щодня від 9. рано до 8. вечер. В неділі від 10. до 1. в полудне.

СЛОВАР ЧУЖИХ СЛІВ

ЦІНА ДВА ДОЛЯРИ.

12.000 слів чужого походження в українській мові. Зібрали др. Залін Кузеля і Микола Чайковський.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N.J.

НЕДУЖІ МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ

ПРИХОДІТЬ ДО МЕНЕ!

З ЯКОЮНЕБУДЬ ХРОНІЧНОЮ, НЕРВОВОЮ І ДОЛЕГЛИВОЮ СЛАБОСТЮ ЯКІ ВИМАГАЮТЬ ОПІКИ ЛІКАРЯ СПЕЦІЯЛІСТА.

ШУКАЙТЕ ПОМОЧИ ТАМ, ДЕ ЇЇ МОЖНА НАЙТИ.

І ВЕРТАЙТЕ ПРАВОЮ ДОРОГОЮ ДО ДОБРОГО ЗДОРОВЛЯ.

Довгі літа практики. Найновійші успішні методи, медичні і електричні апарати. Новомодне уладжене. Все тут єн найліпше для недужих. ... способи ... операцій ... застосоване найновійших наукових метод. ... найти досвід, ... Ваших ... ліками ...

Години урядові: від 9-ої рано до 4-ої пополудни, а вечерами від 6. до 8-мої.

В неділі від 10. рано до 2. пополудни.

[illegible]

ЧИ ВИ ТЕРПИТЕ

на ослаблене нервів, болі в крижах, втрату памяти, бите серця, слабість нирок, задушливість, ... болі голови, ... прищі, ... і в крижах, болі горла, горячку, запір, ревматичні болі, гемороїди? Сі ... недуги ... Вас до ... здоровля ...

Ми уживаємо на кров славний сьвітовий лік проф. Ерліха 606-914.

[illegible]

DR. COLHOUER, 717 LIBERTY AVENUE, PITTSBURGH, PA.